

Tankred Dorst

P O U Š Ť

(Die Wüste)

Spolupráce Ursula Ehlerová

Překlad Vladimír Tomeš

Ve smyslu autorského práva je tento rukopis soukromým majetkem překladatele a není určen k dalšímu šíření.

Tento text je autorským dílem a je chráněn dle autorského zákona.
Bez příslušného svolení není nikdo oprávněn tento text jakýmkoliv způsobem upravovat a užívat.
Poskytnutí tohoto textu další osobě za jiným účelem než je jeho divadelní nastudování je povoleno
pouze se souhlasem DILIA.
Porušení tohoto zákazu a užití textu bez příslušného svolení je porušením autorského práva resp.
práv souvisejících s autorským právem a zakládá občanskoprávní i trestněprávní odpovědnost.
V případě zájmu o užití tohoto textu se obraťte na divadelní oddělení DILIA na tel. 266 199 823,
amatérská sdružení se mohou obracet přímo na tel. 266 199 845.
WWW.DILIA.CZ

Osoby

Charles de Foucauld
Marie de Bondy
Hektor, její manžel
Plukovník
Mimi, prostitutka
Ouksem, mladý Tuareg
Michel, novic
Laperrine, Foucauldův přítel
Mardochoj, žebrák,
Biskup
Farář
Žena ve sportovním (jogging) oděvu
a několik dalších epizodních postav dle textu

Hra byla prvně uvedena v roce 2005 v divadle v Dortmundu

Charles de Foucauld, hlavní postava Dorstovy hry, sloužil ve francouzské armádě v Alžírsku na přelomu 19. a 20.století. V sousedním Maroku například připravil mapu oáz. Později se jako poustevník vydal do Palestiny, aby se opět vrátil do Alžírsku a definitivně se „usadil“ na Sahaře v zemi Tuaregů.

De Foucauld byl také nadaným lingvistou, přeložil mnohé básně z jejich jazyka do francouzštiny. Naopak část textů Bible přeložil do jazyka Tuaregů.

De Foucauld zemřel v roce 1916 násilnou smrtí. V poušti ho zabili bandité, když mu bylo 58 let.

V roce 2005 byl katolickou církví ve Vatikánu blahoslaven.

Za zprávy v tisku, Lidové noviny 14.11.2005

ZABIJ MĚ

Zabij mě! řekne Foucauld mladému Tuaregovi Oksemovi, který na něho míří elegantním revolverem. Zabij mě, opakuje po něm Ouksem, Foucauld si všimne, že Ouksem všechny věty po něm opakuje, stejně tak otázky jako odpovědi, aniž by jim rozuměl. Má rád tohoto mladíka, z něhož chce mít svého vraha.

HOTEL MOLIÈRE

Života lačný, lehkomyšlný, velice bohatý koloniální důstojník Charles Foucauld chce, aby pařížská prostitutka Mimi, kterou si přivezl do Alžíru, na slavnosti v kasinu vystupovala jako Jeanne d'Arc. Zkouší s ní výstup. Jeho přítel Laperrine je nespokojen Foucauldovým pohrdáním všemi tradičními hodnotami, vyčítá mu cynismus. Garnisónní plukovník objeví Foucauldův plán, hrozí mu koncem jeho skvělé vojenské kariéry. Má se rozejít s Mimi, její přítomnost je provokací před důstojnickými manželkami. Foucauld, který nemá k Mimi žádný vztah, rozchod z rozmaru odkládá a zříká se vojenské kariéry.

KDO JÁ JSEM?

Foucauld přemluví otrhaného žebráka Mardochaje, aby si s ním vyměnil oděv. Chce si vštípit jeho poníženost, pokorné sebeponižování v postoji i v gestech, naříkavé pohledy, plačtivý hlas opovrhovaného ubohého alžírsko-židovského žebráka. Nutí toho bázlivce, aby ho udeřil do obličeje. Když se objeví Foucauldovi důstojnickí přátelé, Mardochaj uprchne. Arogantní francouzští důstojníci - mezi nimi Laperrine - zprvu Foucaulda nepoznají. To pokládá Foucauld za svůj triumf. Když přece jen poznají, koho mají před sebou, báječně se tím baví; mají to za jeden z jeho originálních výstředních vtipů.

FARCE

Francie. Zámek Marie de Bondy. Marie a její milenec Foucauld pijí čaj. Marie se přiznává k vražednému plánu: Svému manželovi Hektorovi přimíchá dnes

do likéru jed. Hektor přichází, posměšně jako vždy se baví provokací, která se Foucauldovi podařila s Mimi. Foucauld náhle vypije pro Hektora připravenou sklenku, očekává jistou smrt. Vrhne se na zem. Ale jed nepůsobí a Hektor ve veselém rozmaru opouští salon. Marie se přiznává Foucauldovi, že mu lhala, aby si s ním jen hrála a zkoušela ho, jak bude na „zločin“ jako spoluviník reagovat.

UNE REALITÉE INEXPLORÉE

Pět dnešních lidí podává zprávu o fascinaci a hrůzách pouště.

MON ANGE

Marie na zámku, očekává Foucaulda. Její muž Hektor přišel nedávno při atentátu o život. Doufá, že se k ní teď Foucauld definitivně přimkne. Foucauld přichází s Ouksemem, kterého má Marie za prostituta a jedná s ním svrchu. Nepodaří se jí Foucaulda pro sebe získat, vrátit čas zpět. Foucauldův vztah k mladému Tuaregovi je jí hádankou. Je andělem nebo prostitutem? Všimne si, že se Foucauld stal jiným člověkem? Zahraje Ouksemovi gramofonovou desku, na které zpívá Charles frivolní chanson. Ouksema fascinuje umělý hlas. Marie mu chce dát dárek: Foucauldův hlas nebo soubojovou pistoli z rodinného dědictví. Ouksem zvolí pistoli.

HRA NA PRAVDU

Foucauld se obrátí na víru a podrobí se příkazům primitivního venkovského faráře, který s ní hrubě zachází. Mrtvý Hektor jako svého druhu režisér zábavy oznamuje, že se dostaví veškerá mondénní společnost, aby obdivovala v poušti nového světce. Pětice dnešních lidí hovoří o svých životních problémech a o svých představách o štěstí.

JEANNE D'ARC

Stará, bezzubá, alkoholem poznamenaná Mimi stojí v poušti, křičí a směje se, pláče a spílá: Cochon! Cochon! Kde jsi, ty mé tlusté prasátko! Už tě konečně někdo zařízl, ty tučná svině?

SLOVA

Do pouště přišel biskup, aby přezkoumal, zda je Foucauld světec, tedy církvi potřebný, nebo zda je šarlatán, který využívá náboženství k tomu, aby poznal sám sebe. V těsné kamenné chatrči čekají na Foucaulda biskup, starý plukovník, Laperrine, inženýr telegrafní společnosti.

Plukovník: Foucauld je náš člověk na Sahaře, jeho pomocí dostáváme informace o náladách v této oblasti, o plánovaných povstáních a změnách. Tímto je pro armádu nepostradatelný. Laperrine přítele obhajuje, i když má jeho chování za bláznovství a za něco nedůstojného. Stále ještě doufá, že přivede přítele k rozumu. Zaměstnanec telegrafní společnosti vypráví o Paříži a o tom, jak tam na divadle hraje Sarah Bernhardová. Biskup vyslýchá mladého Michela, aby se o Foucauldovi dověděl víc, neboť Michel je mu oddán, zřejmě ale jen těžko snáší tvrdé životní podmínky.

Přichází Foucauld, dojde k diskusi. Foucauld nechce, aby si na něho činila nároky církve ani aby sloužil zájmům státu. Chce jen ve stopách Krista být nejchudším všech lidí, všeho se odříci.

Za zdí je slyšet opakovaně nezřetelně šeptající hlasy. Foucauld naslouchá, překládá, o čem hlasy vypovídají, vyprávějí příběh o chameleonovi a ptáku snovačovi a o jejich při, zda je člověk nesmrtelný. Biskup se tomu směje, má to za podvodný trik, Michel je zoufalý, rozběhne se do pouště, chce zpátky do Alžíru, tři tisíce kilometrů vzdáleného.

Biskup, plukovník a telegrafista vyzývají Foucaulda, aby Michela přivedl zpět, že ho poušť jinak spálí. Foucauld se zpěčuje, modlí se k Bohu, aby seslal chladnou noc a zachránil ho. Tu vpadne do poledního žáru zčistajasna temnota.

BYLO MI ŘEČENO

Chameleón a snovač dále vyprávějí svůj příběh. Když se opět rozjasní, návštěvníci chatrče jsou pryč.

Foucauld leží mrtev v prudkém jasu pouště. Chameleón a snovač posedávají vedle něho.

MONOLOG

Laperrine vysvětluje, že po celá léta hledal v poušti Foucauldovy vrahy, létal letadlem od oázy k oáze.

V PŘÍSNĚ ANTICKÉM DUCHU

Laperrine si tvrdě předsevzal nalézt a potrestat Foucauldova vraha. Se svým malým letadlem létá po dlouhá léta od oázy k oáze. Přivázal nezetlelou Foucauldovu mrtvolu k letadlu v podobě Krista s rozepjatými pažemi. V každé oáze hovoří s muži nebo je taky nutí, aby se dotkli mrtvého těla, neboť když se ruka vraha rány dotkne, počne krváčet.

Po létech dostihne Ouksema.

- Poznáváš svého přítele?

Ouksem vloží ruku do rány, vytryskne krev. Ouksem se usmívá. V závanech se zdvihne pouštní písek, vane přes letadlo, přes Foucauldovu mrtvolu, přes Ouksema a Laperrineho, který stojí vzpřímený vedle letadla, manipuluje s revolverem a tančí. Všechno pohřbí písek.

ZABIJ MNE

Kdosi skáče jako blázen sem a tam. Kdosi se krčí. Kdosi se vztyčí, náhle prudce padne. Kdosi prudce gestikuluje. Kdosi vypukne ve vřeštivý smích. Muž je nahý. Druhý, tmavě zahalený, nehybně stojí. Celou dobu zní ve vzduchu písklavý zvuk. Přes jeviště vane písek, občas v řídkých závojích, občas tak hustě, že obě postavy jsou sotva k rozeznání. Nárazy horkého vzduchu jim rvou vždy znovu slova od úst, unášejí je pryč, hlasy se ozývají tu i tam.

- Zabij mne!

Zahalený neodpovídá.

- Neváhej, Oukseme! Víím, že celou dobu držíš v ruce pistoli. Ukaž mi ruku!

Ze záhybů oděvu se vysune ruka s pistolí, zamířená na Foucaulda.

- Krásná drahocenná pistole, pěkná! Ale tady nejde o souboj, Oukseme. Mám říci, že jde o milostnou scénu? Já tě miluji, anděli, zabij mne! Nazval jsem tě „andělem“?

Zahalený neodpovídá.

- Mluv, anděli! Učil jsem tě přece mluvit! Mnoho slov a vět ve své bohaté, prázdné, bezbožné řeči! Oukseme, anděli můj, mluv!

- „Mluv.“

- Já se nebojím. Proč tak dlouho váháš? Doufáš, že ztratím odvahu? Víím, že musím umřít jako mučedník, ležící na kamenech, nahý, k nepoznání od krve a ran, že musím vytrpět násilnou a bolestnou smrt! Přál bych si, aby k tomu

došlo dnes, Oukseme!

- „Ouksem.“
- Miř dobře!

Pistole sleduje Foucauldovy pohyby, jeho skoky.

HOTEL MOLIÈRE

Alžír. Pokoj v hotelu Molière.

Foucauld. Mimi kurvička z Paříže.

Foucauld: Vylez si na stůl!

Mimi: A co snídaně?

Foucauld: Skončena!

Strhne ubrus, nádobí a zbytky bohaté snídaně spadnou na zem.

Laperrine ve dveřích: Pardon, je jedenáct pětadvacet!

Foucauld ignoruje Laperrineho, mluví k Mimi: Prosím, stůl je volný.

Mimi vyleze na stůl, stojí na něm před Foucauldem, který zůstane sedět:

Musím mít nové boty, jen se podívej!

Foucauld: Přivezla sis přece třicet párů!

Mimi: Ach, jak dobře umí počítat, můj malý Charliček!

Foucauld kyne na Laperrineho: Pojd' přec dál!

Laperrine vstoupí: Slečno Mimi, pomozte mi přece! Je povolán k plukovníkovi, chci ho doprovodit, a už je jedenáct pětadvacet.

Foucauld: *vesele:* Dokonce jedenáct sedmadvacet, a za deset minut bude sedmatřicet. Tak se prohloďává čas našimi dny.

Laperrine: Tak bacha!

Foucauld: Bacha, bacha, Mimi! - Nepůjdu-li ke svému plukovníkovi, - mohlo by se stát, že plukovník přijde za Charlesem Foucauldem. A pak -

Mimi: Ach, moje boty! Mám snad chodit bosa? Jsem Francouzka!

Foucauld: Zdvihni levou ruku.

Laperrine *dokonale vynervovaný:* Přišel jsem, abych tě odvedl, a ty nejsi ještě ani oblečený, a co dělá Mimi na tom stole...?

Mimi *koketně:* Dobré jitro, můj hezounký poručíčku!

Laperrine: Co tady, proboha, vyvádíte?

Mimi: Zeptej se Charlese!

Foucauld *Mimi:* Postav se takhle!

Mimi zaujme pozici, kterou jí Foucauld předvedl.

Laperrine: Charlesi! Plukovník čeká!

Foucauld *Mimi:* Tenhle postoj musíš udržet!

Mimi *Foucauldovi:* Neprozrad' mu to hned! Ať hádá, co tu dělám!

Laperrine: : Na hádání není čas, slečno Mimi!

Mimi: Ach, on má špatnou náladu!

Laperrine: Nesmysl!

Foucauld: Jako většinou.

Mimi: Můžeš se klidně podívat! *Zdvihne pláštík, ukáže svou zadnici.*

Foucauld *Laperrinovi*: Mám nápad.

Mimi: Co ten má za nápady, - to bys nevěřil! Kolikrát uprostřed noci! Já se můžu utlouct smíchy!

Foucauld *Laperrinovi*: Natáhnu si aspoň kalhoty, abyste měl klid, pane poručíku.

Laperrine: To bych prosil! A pěkně rychle!

Mimi: Jak mám držet tu trikolóru? Nebo z ní uděláme šerpu? Pak bych měla ruce volné.

Foucauld *Laperrinovi*: Tak co, uhádneš?

Laperrine *Foucauldovi*: A boty! A kabát!

Foucauld: Dostal jsem nápad pro vlasteneckou oslavu v kasinu - poslouchej! Má to být překvapení, předtím o tom s nikým nemluv! Slib mi to! Všechno záleží na překvapení!

Mimi *nadšeně z ní vypadne*: Budu představovat Janu z Arku!

Laperrine: Hrůza! Zbláznil ses, Charlesi?

Foucauld *se smíchem*: Vidíš, je tím nadšený!

Mimi *hodí po Laperrinovi šálkem, ten se rozbije*: Ty šosáku! Ty zbabělče! Ty poseroutko!

Foucauld: Bude mít na hlavě přilbu se spuštěným hledím, takže nejdřív nikdo nepozná, kdo to je. Přivezou ji do sálu na malém, pěkně ozdobeném pódiu, kapela k tomu bude hrát Marseillisu a pak: Velký okamžik, kdy našemu plukovníkovi, který bude muset před ní kleknout, slavnostně předá meč! A pak, jen si to představ, až Mimi sundá přilbu a zvolá: "Děti vlasti! Vpřed!" A až

plukovník a všichni uvidí: Ach, to je Mimi! Moje malá pařížská kurvička! Jen si představ ty ksichty, Pavle!

Laperrine *s odporem*: To myslíš vážně?

Foucauld: Kdo jiný by měl představovat Janu z Arku?

Mimi: Ty pitomý zdejší krávy určitě ne!

Foucauld: Než jsem přišel na tenhle šťastný nápad, měl jsem na mysli někoho jiného.

Mimi: Jednu Arabku, natřenou na bílo! Nabílenou Arabku!

Foucauld: Zavři zobák, nepapouškuj pitomosti!

Laperrine: Pořád ji jen zesměšňuješ, tu hlupačku! Zase ta tvoje odporná domýšlivost!

Foucauld: Ach, já že jsem domýšlivý? Já jsem myslel, naopak, že bych tak mohl zesměšnit aroganci našich důstojníků a jejich dámiček.

Mimi (*ječl*): Ano, ano! Bravo, Charlesi!

Foucauld: Když se ti to zdá opravdu nevhodné, musím se přece jen vrátit ke své původní myšlence. Kromě Mimi si dovedu představit jen jediného člověka, který by mohl představovat tu nevinou pannu: Ty!

Laperrine *chce ho odtáhnout*: Teď pojď!

Mimi: Ach, ty můj sladký Karlíčku! Oholíme mu nohy, napudrujeme obličej, a prsy mu taky vyrobíme! Nádhera!

Foucauld: Drobné vnější vady už lehce opravíme! Skrže to všechno bude zářit tvá statečná, čistá duše!

Mimi: Ale nechtěj to doopravdy, Charlesi! Já ji chci představovat!

Foucauld: Co že jsem říkal? Ano - tak je to! *Vážně.* Jsi přímý, čestný muž! Jediný morální člověk, kterého dokážu snést ve svém okolí, ostatně, jak dlouho tě už snáším? Když si vzpomenu na Saint Cyr, - byli jsme ještě děti! Malí idioti, k ničemu dobří, arogantní aristokratická havěť, kdykoliv po ruce pro bezcitné, kruté kousky. Vzpomínáš si na tu slavnostní hostinu na lesní pasece? Ta dlouhá tabule pod hořícími korunami stromů? Hořely tak hrůzně krásně, ty obrovské pochodně! Ty jsi protestoval, byl jsi sám jediný.

Laperrine: Tady máš holínky. Obuj si je!

Mimi volá ze stolu: Co teď bude s mou Jeanne d'Arc!

Foucauld: Ach, na tebe jsem docela zapomněl!

Mimi: Celou dobu tu zaujímám pozici! Ověsila jsem se tím hadrem! Ta malá kurvička udělá přece všechno! Ne neudělá! *Strhne si šerpu a kabátec.* Nepočítej se mnou!

Foucauld: Mimi, miláčku, napadlo mě právě něco důležitého, co chci sdělit svému příteli. Tebe by to asi nezajímalo.

Mimi vztekle: Vy podělaný teplouši! *Chce utéci.*

Foucauld *hodí jí peníze:* Počkej ještě! Počkej!

Mimi uteče.

Laperrine: Přestaň s tím. Ubližuješ jí.

Foucauld: To je naše hra. Má to ráda.

Laperrine: Každý člověk trpí, když je ponižován.

Foucauld: Mimi a já - tomu ty opravdu nerozumíš.

Laperrine: Mám určité zásady -

Foucauld *mávně rukou:* No ovšem, ovšem! - Já se ti z něčeho vyznám, milý příteli: Když si teď vzpomínám na to, jaký jsem tenkrát byl... a ti ostatní... vzpomínáš si ještě na tu dohola ostříhanou dívku?

Laperrine *mávně rukou:* Já vím.

Foucauld: Ti ostatní byli jako hovada, nevěděli, co dělají. Já ale, Pavle, já to věděl. Věděl jsem, že jsem udělal něco propastně zlého - to je, čím se zaobírám: Já nechtěl na toto zlo jen myslet, já je chtěl konat! Zvláštní, ne? - Vidím tvůj zděšený obličej a musím se smát. *Se smíchem.* Ty jsi takový slušný člověk! Když tě tu vidím stát, myslím si, tady stojí slušný člověk!

Laperrine *je nervózní, bubnuje pěstmi na stůl:* Plukovník čeká!

Foucauld: *aniž by vnímal výčitku:* Ty mi neuvěříš, když ti teď řeknu:

Vzpomínám si na velice intenzivní pocit štěstí.

Mimi *vracejíc se sbírá ze země peníze:* Za ty peníze si koupím pár psů...

Koupím si zlé, zuřivé bestie! Ty poštvu na tebe! A když jednoho zastřelíš, chňapnou tě druzí, zakousnou se ti do krku! Rozšrotujou ti vizáž!

Foucauld: Hezký nápad, Mimi!

Hodí mu peníze, které sesbírala do obličeje, a uteče.

Laperrine: Běží na ulici. Přivedu ji zpátky!

Laperrine běží za ní.

Foucauld zůstane sám.

Vstupuje poušť, tři černě zahalené postavy. Aniž by je Foucauld viděl, zdá se, že má tušení o přítomnosti něčeho cizího. Když se postavy k němu přiblíží, opustí místo, kde stál, jako by se jim chtěl vyhnout. Chodí dokola po pokoji.

Poušť mluví, šepot a brumlání je nesrozumitelné.

Náhle se otevrou dveře, vstupuje plukovník.

Plukovník: Tady bydlíte, poručíku Foucaulde?

Foucauld: Ano, pane plukovníku. Hotel Molière.

Plukovník: Ale kvůli tomu žádné komedie a tralala, prosím!

Foucauld: Ne, pane plukovníku. - Hotel je bohužel značně sešlý pro tak velké jméno.

Plukovník: O čem mluvíte? Mluvíte o hotelu nebo o sobě?

Foucauld: Pane plukovníku... prosil bych...

Plukovník vztekle: Vy nemáte co prosit! *Opět klidně.* Byl jste povolán k raportu. Nedostavil jste se. Odpíráte poslušnost, poručíku Foucaulde. Mne nezajímá, jak jste přišel na tu pošetilou myšlenku, že se nedostavíte. Zapomněl jste na to?

Foucauld: Ne, pane plukovníku.

Plukovník: To jsem věděl. Nechci od vás slyšet žádné další vysvětlování.

Nicméně se mi přičí, abych svého nejlepšího důstojníka poslal do vězení.

Rozuměl jste mi?

Foucauld: Ano, pane plukovníku.

Plukovník: Jde mi o něco jiného. Proto jsem tady. Nalézáme se v zemi s primitivními životními podmínkami, s nízkou kulturní úrovní, to víte právě tak dobře jako já. A víte také, že naše armáda, zejména důstojnictvo, zastupuje čest a morální postoje francouzského národa, ano?

Foucauld: Ano, pane plukovníku.

Plukovník: Je dobré, že to víte! To mě těší!

Foucauld: Ano, pane plukovníku.

Plukovník: Ano, pane plukovníku, ano, pane plukovníku - teď už konečně jednou zmoudřete, Foucaulde! Jste brilantní hlava, nerad bych vás odepsal, armáda potřebuje takové lidi jako jste vy! Ano?

Foucauld: Děkuji, pane plukovníku.

Plukovník: Začínají se o vás šířit řeči. Vy víte přesně, v jaké souvislosti. Ano?

Foucauld: Ano, pane plukovníku.

Plukovník: Je právě poslední chvíle pro elegantní řešení, - tak bych to chtěl nazvat. Nechtěl bych za žádných okolností, aby došlo ke skandálu. Dejte si ode mne říct, Foucaulde. Já jsem starý osel, nahoru jsem se vydřel, vy pocházíte z vážené staré přízně, - v pořádku, v pořádku! Já si nedovedu představit, že by příslušníci vaší rodiny trpěli, aby se obyčejná prostitutka, kterou jste si dovezl z Francie a se kterou tu bydlíte, nechala oslovovat ve městě jako vikomtesa de Foucauld.

Foucauld: Ona to tak chce?

Plukovník: Tak mi bylo řečeno. Vystupujete s ní na veřejnosti, můžete se

kdykoliv setkat s našimi dámami. Přesto ale nemůžete od těchto manželek a dcer očekávat, aby se s touto osobou stýkaly! Zkrátka a dobře: Vy musíte tento stav změnit. Zkrátka a dobře: Pošlete tu dámu zpátky do Paříže. Očekávám od vás, že tak během příštích 36 hodin učiníte. Ano?

Foucauld *mlčí.*

Plukovník: Řekněte na to něco!

Foucauld *mlčí.*

Plukovník: Jste snad ryba?

Foucauld *mlčí.*

Plukovník: Nerozuměl jste mi? Buďte rozumný, Foucaulde!

Foucauld: Rozumím. - *Naslouchá, volá:* Mimi! - Já tě přec slyším! Pojď dovnitř, máme návštěvu.

Mimi *vstupuje s elegickým gestem. Mezitím se upravila a oblékla za dámu.*

Chová se vybraně.

Ach, bolela mě dnes ráno trochu hlava.

Foucauld: Myslel jsem, že sis vyšla na procházku.

Mimi: Ne, ó ne! Musím chvílemi zavírat oči... Stála jsem u okna, ze kterého lze vychutnávat fascinující pohled na tržiště s jeho lidským mravenišťem. Za ním moře s válečnou lodí... modrá nekonečnost moře...

Plukovník *stroze:* Ano, ano.

Mimi: Ale musela jsem si rukou zaclánět oči. To mě moje bolení hlavy nutilo, abych si před tou září chránila oči. Jen si to představte: Stojím před tímto

fascinujícím panoramatem se zakrytýma očima! Jen ty zvuky tam odtud zdola...Jaká různost zvuků! Chci se pokusit je spočítat.

Foucauld: Nech toho, mimi!

Mimi *nezmýleně:* Jak snášíte tohle klima? A jak je snáší vaše manželka? - Je méně choulostivá než já?

Plukovník *stroze:* Já vás prosím, slečno!

Mimi: Já jsem velice choulostivá! - tenhle vítr kolikrát, pane plukovníku! Vítr ze Sahary! Pouštní vítr! To pak skřípe písek v zubech, jak nepříjemné! - To je pěkné, že jste tady! Snad kvůli plánované slavnosti? Vy jistě už víte, že jsem se uvolila představovat Janu z Arku! *Foucauldovi*. Nic jsi mu o tom neříkal?

Foucauld: Ještě ne.

Mimi *koketně vyděšená:* Ó, tak to jsem něco vyžvanila, co mělo zůstat tajemstvím! To je mi nekonečně líto, - mohla jsem vědět, že to mělo být překvapení.

Plukovník *Foucaultovi:* Nanejvýš překvapen jsem ovšem já.

Mimi *mu vpadne do řeči, tváří se jako migrénou utrápená dáma:* Vy si myslíte, že bych to nesvedla? Klidně se na mě spolehněte. Já vymluvím tu řeč, kterou mi (*kývnutí hlavou směrem k Foucauldovi*) napsal na kus papíru. A kdyby mi ten papír upadl - nic se nestane! Budu mluvit jednoduše dál. Já nejsem padlá na hlavu, pane plukovníku, já nejsem tak hloupá, jak si myslíte! Budu mluvit jednoduše dál, budu mluvit o rytířích, těch sráčích, kteří tu selskou dívku potřebují, aby celou věc dotáhli do konce. Mám na mysli svatou Francii. Aby

všechno vytáhli z bryndy! To nepotřebuju vyčíst z papíru, to znám z hlavy. Ta panna přece taky neuměla číst a psát. Předčítali jí, co je v učebnicích psáno o jejích hrdinských činech, všechny ty posvátné kecy. Nad tím jen kroutila hlavou. A taky byla upálena. Obecenstvo bude nadšené, však uvidíte, pane plukovníku! A když vám potom ještě předám meč a vy mi políbíte ruku, - to bude přímo vrchol!

Plukovník: Já že vám políbím ruku?

Mimi nadšeně: Ano! Ano!

Plukovník vztekle: Kdo tohle vymyslel?

Mimi: Přece on! On! *Ukáže na Foucaulda.*

Plukovník: Já chtěl toho chlapa uchránit od skandálu, jeho a celou posádku!

A teď se dovídám...

Mimi: Vy jste celý zezelenal!

Plukovník: Něco strašného! A já mám být obětí! To, co tu plánujete - nestvůrné!

Foucauld: Jen zábava, jen zábava z dlouhé chvíle.

Plukovník: Zábava! Vy tomu říkáte zábava! Zábava!

Foucauld: Vy mi nerozumíte.

Plukovník: Rozumím vám velice dobře. Chcete mě zhanobit! Chcete mě zrujnovat!

Foucauld: To že bych chtěl?

Plukovník: Je to ostuda! Ty vaše aristokratické frivolnosti jsou ostudou! Vaše

cirkusové číslo s kurvou jsou ostudou pro celý národ!

Mimi: Já miluju svou vlast, ty sráči!

Plukovník: Poručíku Foucaulde, jste propuštěn z armády! *Odchází.*

Foucauld *si strhne z uniformy nárameník:* Tady mé distinkce! A zde...*hodí za plukovníkem dýku.* Vezměte si mou dýku.

Mimi *se směje, napodobuje Foucaulda:* Tady mé distinkce! Zde má dýka!

Směje se a směje.

Foucauld *odejde rychle na druhou stranu.*

Mimi *volá:* Charlesi!

Zůstane sama na jevišti.

KDO JÁ JSEM?

Foucauld: Ukláníš se?

Otrhanec: Ano, když tomu tak chcete říkat, pane důstojníku, ale kdybyste si přál, budu se uklánět ještě hlouběji.

Foucauld: Chodíš skloněný, i když se můžeš napřímit.

Otrhanec: Takhle jsem přece už u země a mám před očima pecky od oliv. A zlatého špačka od vaší cigarety.

Foucauld: Ty ho zdvihneš a dokouříš.

Otrhanec: Ano, když se na chvílku otočíte.

Foucauld: Ach, ty se stydíš?

Otrhanec: Ne, ne, pane důstojníku! Já jen nechci, aby se tím zaobíralo vaše hrdé oko. Nebo vyberu z písku to zpola dokouřené cigárko a nechám je zmizet ve své plechovce.

Foucauld *stoupne nohou na špačka:* A když na ně někdo šlápne?

Otrhanec: Potom trpělivě vyčkávám.

Foucauld: Jak dlouho?

Otrhanec: Nu, pan důstojník má jistě před sebou něco důležitého, a musí po chvílce nohu opět zdvihnout a jít tam, kde si ho velice přejí a kde ho očekávají. Já ale mohu zůstat.

Foucauld *do něho strčí:* Narovnej se taky jednou:

Otrhanec: Ne, ne, já zůstanu, jak jsem!

Foucauld: Ty mě neposlechneš?

Otrhanec: Ale ano. Ale já chodím pořád shrbený. S obličejem těsně při dlažbě, tu pak vidím nádherné slupky od melounů s tlustými zbytky červeného masa, občas nějakou minci, která byla milostivě odhozena nebo jen tak ztracena - ach, jak často je neštěstí jednoho dobrodiním druhého! - Čepel nože, která vypadla ze zlomené rukojeti... I bez rukojeti, pane důstojníku, je nůž pořád ještě nůž a krájí.

Foucauld: Rozumím ti.

Otrhanec: Vy znáte život, pane důstojníku!

Foucauld: Narovnej se! Postav se vedle mě!

Otrhanec: Ach, moje neposlušná záda! Nechtějí se narovnat!

Foucauld *mu podává minci:* Teď si dají říct?

Otrhanec: Bolí to. Ale narovnávali se. Tady stojím.

Foucauld: Potřebuji ten hadr, kterým sis ovinul hlavu. Dej mi ho.

Otrhanec: Ouvej, ten se vám přece nemůže hodit, pane důstojníku.

Foucauld: Nebuď drzý, dej mi ho!

Otrhanec: To bych si nedovolil, být drzý! Ten hadr není dobrý ani k tomu, abyste si jím otřel boty. Já vám obstarám, co potřebujete. Řekněte jen slovíčko, co byste chtěl, všechno vám obstarám. Kartáč, utěrku. Co chcete.

Foucauld: Ten šátek tady chci! *Strhne mu z hlavy šátek.*

Otrhanec: Ó má ubohá, nechráněná hlava! Má hlava! Má ubohá hlava!

Foucauld: Jak si to ovazuješ? *Pokouší se ovinout si šátek kolem hlavy.*

Otrhanec: Já se nedívám, klopím oči k zemi.

Foucauld: Tak honem, pomoz mi!

Otrhanec: Ne, ne, nedotknu se vás špinavýma rukama. To by nedopadlo dobře, mohlo by vás to pohněvat.

Foucauld *ho kopne:* Hni sebou!

Otrhanec: Rád, rád, už se hýbu! *Nepohne se.*

Foucauld *ho znovu kopne.*

Otrhanec: Jo, jo, už se činím. *Ováže mu šátek kolem hlavy.* Kdyby jen člověk věděl, jak se křiví duše druhého člověka a jaké dělá skoky.

Foucauld: Řekni to ještě jednou.

Otrhanec: Nic jsem neřekl, neslyšel jsem, co jsem řekl.

Foucauld: Potřebuji i tvůj kaftan!

Otrhanec: Prohlédněte si ty díry a trhliny, látka se mi na těle už rozpadá.

Foucauld: Ano, ano, to je dobré!

Otrhanec: Ach ne, jen se podívejte na tu vešku, jak vylézá z té díry, a mnoho
vší, stovky jich sedí ve švech a krmí se a jsou už pěkně ztloustlé mou krví.

Ó, jaké hemžení!

Foucauld: Ano. Dej to sem! *Strhává mu oděv.*

Otrhanec: Ach, potom budu úplně nahý! Mnoho jsem vytrpěl, ale oděv jsem si
vždycky udržel na svém ubohém těle, pane důstojníku!

Foucauld: Je to pro tebe obchod. Dám ti za to své sako. *Vysvléká se ze saka.*

Otrhanec: Zapomněl jsem přiznat, že svým oděvem musím zakrývat hnisavé
vředy, pane důstojníku. To je vám přece odporné! To vám nemůže svědčit.

Foucauld: Proč si myslíš, že jsem důstojník?

Otrhanec: To poznám.

Foucauld: Podle čeho to poznáš?

Otrhanec: Podle očí, pane důstojníku.

Foucauld: Tak! Pak mi je vyloupej.

Foucauld na něho dotírá, oba padnou, válejí se v prachu.

Otrhanec křičí: Ó, pane důstojníku, vy mě potrestáte!

Foucauld je pro svůj převlek a špínu už sotva k poznání.

Foucauld: Byl jsem z vojska propuštěn, nemáš se čeho obávat.

Otrhanec *si ho zkoumavě prohlíží, chová se drzeji:* Jo ták, vy jste byl

propuštěn!

Foucauld: Bojíš se teď mň?

Otrhanec *si ho prohlíží, opatrně:* Trochu.

Foucauld: Dobrá, tak mě udeř do obličeje!

Otrhanec: To se mi zdá přece jen riskantní.

Foucauld: Pěstí! Udeř mě!

Otrhanec: Skoro by se mi chtělo udeřit, ale přece to neudělám.

Foucauld: Ty zbabělá mrcho.

Otrhanec: Jo, jo.

Foucauld: Ty mazaný parchante!

Otrhanec: Jo, jo.

Foucauld: Ty zatracenej chlíváku!

Otrhanec: Jo, jo. Já radši sedím klidně v pankejtě a požívám své olivy.

Foucauld: Dej mi jich pár!

Otrhanec: On byl potupně propuštěn a teď by mi chtěl sežrat olivy rovnou z ruky.

Foucauld *dává mu peníze:* Tady máš!

Otrhanec vezme rychle peníze, tluče Foucaulda, který se nebrání.

Otrhanec: To je všechno?

Foucauld: Víc nemám.

Otrhanec ho udeří do obličeje.

Přichází Laperrine a dva jiní důstojníci. Otrhanec je uvidí, prchá pryč, vezme

s sebou Foucauldovy šaty. Foucauld se krčí, dřepí na cestě, vyplivuje pecky z oliv, zatímco důstojníci jdou kolem.

Důstojník: Ty jsi na mě plivl? Zastaví se.

Foucauld napodobuje otrhance: Ach ne, pane důstojníku, ach ne!

Důstojník: Já to ale viděl. Přesně na mou levou nohu.

Foucauld: To se muselo vaše oko zmýlit.

Důstojník: Co říkáš, ta špinavý žide?

Foucauld: Ne, pane důstojníku, jak bych byl chtěl říct, že se tak vysoký důstojník jako vy zmýlil.

Důstojník: Takže jsi přece jen plivl a ještě k tomu lžeš!

Laperrine: Tak ho nech!

Foucauld vyskočí a pevně se zavěsí na Laperrina:

To jsem já! Já to jsem, kamaráde!

Ostatní dva důstojníci ho bijí, odstrkávají ho, strhnou mu při tom turban z hlavy.

Laperrine: Charlesi, - proboha!

Foucauld: No né, ty jsi mě poznal! A vás taky znám! Pavle! Anatole! Jean-Francoisi! Celá mizerná banda!

Pierre: Ty jsi tedy ještě tady, ty bláznivý hovado! Co tě to jen napadá, co tě to pořád napadá?

Všichni se prohýbají smíchy.

Laperrine: Utrhls mi knoflík!

Foucauld: Ukousl, příteli. *Vyplivne ho.*

Smích.

Laperrine *hystericky křičí:* Já nejsem žádný tvůj přítel!

Foucauld: Ale jsi, Laperrine! Ty se mě nikdy nezbavíš, teď se na mě zlobíš, ale to se poddá! Jdi domů a přemýšlej o tom. *Rychle utíká pryč.*

Laperrine *si tluče na čelo:* Chyt ho amok. Z vedra.

FARCE

V salonu. Marie a Foucauld u čajového stolku. Šálky, karafa, likérové sklenky.

Marie: Kdo to tu křičí?

Foucauld *se vyděsí:* Přestaň křičet!

Marie: Já nekřičím. Ale ten hlas taky slyším.

Foucauld *jako ve snu:* Ty těžké, těžké okenice! Nikdy je neotevřeš!

Marie: Charlesi, jak jsi přišel na to, že jsem to byla já, kdo křičel? V tomhle domě přes dvě stě let nikdo nepozdvihl hlas. Ani se nezasmál, Charlesi.

Foucauld: Vyraž ty okenice!

Marie: Já, se svýma drobnýma, nevytrénovanýma rukama?

Foucauld: Tak to udělám já!

Neudělá to.

Marie: Naštěstí šetří přitímí mou pleť.

Foucauld: Sedíš tu tak tiše. Na koho čekáš?

Marie: Víš přece, že jsem vdaná.

Foucauld: Zapomněl jsem na to. Byl jsem tak dlouho pryč a tak dlouho jsem nebyl v tomhle domě.

Marie: Tady se nic nemění. Lidé v tomhle domě jsou vždycky stejní. Jako děti nějakou dobu trochu čilejší, honí se za červeným míčem na terase a na louce v parku. Pak rychle dospějí a potrpí si na slušné chování. Jsou všichni tak trochu posměváčci, dokonce i vůči sobě, na čemž si zakládají. Ty si nevzpomínáš? Když jsme ještě byli dětmi, sedávaly v tomhle modrém salonu neustále napudrované staré tety a držely svými kostnatými, hnědě skvrnitými prsty u našpulených rtů sklenku likéru. Teď tady sedím já!

Foucauld: Zůstanu, dokud nepřijde tvůj manžel.

Marie se směje: To bude scéna!

Foucauld: Baví tě to?

Marie: Chtěl jsi otevřít okenice.

Foucauld *otevívá okenice:* Africké nebe.

Marie: Třeba se s ním dobře pobavíš. Budete mluvit o ženách. Vidím vás před sebou: Ty sedíš, on chodí sem a tam, a bavíte se o ženách. To je přece nevyčerpatelné téma, že, Charlesi?

Foucauld: Jsi s ním šťastná?

Marie: Ale Charlesi! Co je to za otázku!

Foucauld: Nešťastná?

Marie: Ani šťastná, ani nešťastná, samozřejmě.

Foucauld *u okna:* Podívej se ven na toho jeřába!

Marie: Často myslím na tu ženu, která jednoho dne vyrazila ty těžké okenice a s výkřikem vyskočila ven. Ležela pak mrtvá na zemi. Ten výkřik musel být tak pronikavý, že po dvě stě let nikdo v téhle místnosti nezvýšil hlas.

Foucauld: Pokouším se představit si to. Pokouším se představit si, jak letěla venku vzduchem a jak jí vlály sukně.

Marie: Jak chladně se díváš! Ty ten křik neslyšíš. Víš, co si myslím? Že to nebyl výkřik zoufalství. Křičela štěstím. Proto byli všichni, kteří ten výkřik slyšeli, šokováni.

Foucauld: Dokážeš si vzpomenout na ten dětinský milostný dopis, který jsem ti poslal, když jsem byl kadetem v St.Cyru? Bylo mi osmnáct. Byl to jediný dopis toho druhu, jaký jsem v životě napsal.

Marie: Já ti jich poslala stovky.

Foucauld: Nedostal jsem ani jediný.

Marie: To přece nehraje roli.

Foucauld: Psala jsi o mně nebo o sobě?

Marie: O tobě! Dokonale jsem tě prokoukla. Věděla jsem všechno.

Foucauld: Jak rád bych byl tenkrát znal, co si o mně myslíš.

Marie: I dnes bys to chtěl znát?

Foucauld: Řekni mi to.

Marie: Přála jsem si muže, který by nesnesl všední, omezený, mělký život.

Foucauld: Romantického hrdinu?

Marie: Ano. Snad nějakého zločince. O takovém sním pořád. Ve dne v noci.

Vidím ho před sebou. Jemu jsem psala všechny dopisy.

Foucauld: Blouznilko, kterou miluji.

Marie: Nenávidím Hektora. Já ho zavraždím.

Foucauld: Velké jeviště: Hlavní postavu ve světle reflektoru.

Marie: Ber mě přec vážně! Už jsem si to sehnala: Tady je nástroj. *Ukáže mu lahvičku, nalévá obsah do likérové sklenky.*

Foucauld: Jaký nástroj?

Marie: Jed, abych ho zabila. - Za chvíli přijde domů.

Foucauld: Co ty si nenavymýšlíš! To je skutečně napínavé! Dobrá, přemýšlejme dál - jakou roli jsi přisoudila mně? Je vícero možností. Mám vyskočit, zadržet tě, abys to neuskutečnila? Jemu vytrhnout sklenku z ruky? Nebo jsem se už přichystal na společný útěk a očekávám tě v drožce u zadního pavilonu? Nebo...

Marie: Zůstaň tu. Dívej se.

Foucauld: To je všechno?

Marie: Chci se na tebe dívat, abych si uchovala sílu to udělat.

Foucauld: Uvádíš mě do rozpaků.

Marie: Máš strach?

Foucauld: Ano, trochu, upřímně řečeno. Představuji si, jak se svalí na koberec, jak se svíjí, umírá. A ty vyskočíš a budeš volat: Vrah! Vrah! Zabil mého drahého manžela! A já strávím zbytek svého života ve vězení! Vražda ze žárlivosti!

V kom najde útěchu ta úchvatná počestná vdova?

Marie: Na to nemyslím.

Foucauld: V každém případě by to byla jedna z možných variant. - Působí tvůj prostředek rychle?

Marie: V několika minutách.

Foucauld: Aspoň nebude dlouho trpět. Ale my budeme mít málo času na útěk. Nebo chceš inscenovat fingovanou sebevraždu? Pak musíme bezpodmínečně nalézt průkazný dopis na rozloučenou. Myslela jsi na to? Psaný na jeho psacím stroji, s pečlivě vsunutými typickými chybami, a s podpisem tebou perfektně napodobeným.

Marie: Ne.

Foucauld: A já jsem vyhlédnut jako svědek: Vysoce dekorovaný důstojník, právě vyznamenaný Zeměpisnou společností cenou za mimořádné zásluhy při probádání severoafrických území - naprosto věrohodný.

Marie: Ne.

Foucauld *výsměšně:* Jak, ne věrohodný? Ale Marie!

Marie: Už ho slyším přicházet.

Foucauld: Dej mi tu sklenku.

Marie *mu podá sklenku s tekutinou.*

Foucauld *si sklenku prohlíží.*

Marie *naslouchá:* Vůz zastavil ve dvoře.

Mlčení.

Foucauld *náhle zděšeně:* Marie! Je to cynkáli?

Marie *se směje*: Ano.

Hektor *vstupuje, rozpřáhne náruč k Foucaultovi*: Mimimimi!

Marie: Prosím tě, nech toho.

Hektor: Pročpak? Charles to rád slyší. Mimimimi!

Foucauld: Máš dobrou náladu. Já ne.

Hektor: Marie tě snad rozzlobila? - Co to jen pořád děláš se svými ctiteli, Marie! Proto má špatnou náladu!

Foucauld: Přemýšlel jsem právě o jedné vážné věci.

Hektor: Utěš se, mne taky uvádí do špatné nálady. Když vystupuji z auta, jsem ještě veselý, ale sotva položím nohu na první schod, myslím si: Ach, tam nahoře sedí ona se svými špičatými koleny u čajového stolku a zle se směje. - Podívej, moje bota!

Marie: Kterou jsi položil na schod.

Hektor: Ovšem. *Foucauldovi*: Musíš si dát boty zhotovit u Ungarna v ulici St.Honoré, Charlesi! Nesrovnatelné s Auriolem! Musíš se přec zase zcivilizovat po své exkurzi do Maroka!

Foucauld: Ano.

Hektor: Ó, já tu vidím tři šálky! Jak milé! Vy jste se mnou počítali - přinejmenším Marie!

Foucauld *jako by opravdu počítal šálky*: Jeden... druhý... třetí...

Hektor: O čem jste se bavili? - Zřejmě ti vyprávěl o svých dobrodružstvích v Maroku, že, Marie?

Marie: Ne.

Hektor: Já nemám na mysli galantní dobrodružství - on přece tuhle zem vydobyl pro Francii, Marie!

Foucauld: Jen kartograficky vyměřil a uchopil.

Hektor: Vydobyl! Vydobyl, můj milý Charlesi! Jen nebuď tak skromný!

Marii: Představ si, Marie, co si všechno na sebe naložil - všechno pro slávu Francie: Musel se proměnit ve špinavého žida, převlečený za rabína směl cestovat po zemi a tajně ji vyměřovat. Kdyby přišli na to, že je Evropan, - byli by ho zabili.

Marie se směje: Chudáček můj Charles.

Hektor: Bez výsledku tvé činnosti by k vojenské operaci vůbec nemohlo dojít! A Maroko by bylo ještě celé století odsouzeno k tomu, aby živořilo v zaostalosti, v pověrách, v kanibalizmu, odtrženo od ostatního civilizovaného lidstva. Bez elektřiny, slušných způsobů, bez klozetu! Teď se tam může Evropan volně pohybovat, turistické kanceláře nabízejí exkluzivní výlety za honitbou: S nejlepšími poučnými zážitky! Můj bratranec Gustav podnikl takovou cestu a zastřelil dva lvy. I když je velice špatný střelec! *Směje se.* Já to vím, zažil jsem dost honiteb, při nichž doháněl honce k zoufalství! A hostitele! Bum! Bum! Jako dítě rozstřílel leckteré okno ve dvorcích. Hrdinství! *Směje se.*

Marie: Očekávala jsem tě později.

Hektor: To je celá ona. Nikdy nedá na sobě znát radost, že mě konečně zase vidí. Velmi pečlivě skrývá své skutečné city.

Marie: Nechtěl jsi dnes jít za ministrem?

Hektor: Taky jsem u něho byl.

Marie: Byl dobře naložený?

Hektor: Ó ano, byl, dokonce jsem ho rozesmál! A je přece známo, že se nikdy nesměje!

Marie: To ti blahopřeji!

Hektor: Víš čím?

Marie: Dovedu si to představit.

Hektor: Vidíš to, Charlesi, má mě za tak směšnou osobu, že se ministr svíjí smíchy, jakmile vstoupím k němu do kabinetu. Ó, že bych snad udělal stojku nebo pukrle, jako malá Lisetta, nebo si strčil pero do zadku? Špásy stranou, vyprávěl jsem mu jeden vtip, abych ho rozehřál.- Jaký vtip, ptáš se? - Charlesi, ona se vůbec neptá! - Ten vtip o dvojčatech. Díváš se na mě tak napjatě. Chceš ho slyšet? - Zkrátka přicházejí dvojčata a jedno z nich kulhá! - dovedeš si to představit?

Foucauld: Dovedu.

Hektor: Jedno kulhá! *Směje se.* Ale nejdřív ti vlastně musím vysvětlit, proč jsem k ministrovi šel.

Marie Foucaultovi: Chce dostat řád!

Hektor: Ten tón, jakým to říká! Ona to je, ona chce, abych dostal řád!

Foucauld: Kterého ministra jsi navštívil?

Hektor: Aby byl vyhodnocen můj návrh, mé zkušenosti, které udělali na

Ukrajíně s klíčky zimního ječmene a v našich odlišných klimatických podmínkách...

Marie *ho přeruší*: Byl u ministra zemědělství.

Hektor: Víš, Charlesi, proč ten řád potřebuji, - bezpodmínečně potřebuji? Marie mě nevidí, bez řádu na prsou už není schopná mě vzít na vědomí. Bez řádu jsem průhledný, jsem parfémovaným chomáčem mlhy, „Le Fantôme de Passy“. *Živě na sebe ukazuje*. Ať si mě zrežírue sám slavný Antoine. Mohu tě doporučit, máš-li taky potřebu. „Fantôme de Passy“, oblak vůně, mlžná skvrna bez hlavy a ocasu.

Foucauld: Děkuji, to je od tebe laskavé.

Marie: Říká „laskavé“, a přitom mu to je nevýslovně k smíchu!

Hektor: Je to pravda, Charlesi?

Foucauld *zmatený*: Já nerozumím.

Hektor: Vyznáme se v ženách? Naučíme se jim někdy rozumět? - Ty na to jdeš správně.

Foucauld: Na co jdu správně?

Hektor: Nedělej, že nechápeš! Já ti naprosto rozumím. Chtěl bych být důsledný jak ty. Já, chudák Hektor, smýšlím stejně jako ty, ale já se podle toho neřídím. Ptám se: Proč ne? Přemýšlím... počkej chvíli... neumím to vysvětlit. Je to snad slabostí? Mám příliš dobromyslnou povahu? Jak se stavíš ty, Marie, k tomuto problému?

Marie: Nehloubej nad tím, ty můj chudáčku Hektore.

Hektor: Jak fešná je tahle Mimi s tou svou růžovou pusinkou! Když ji vidím před sebou, napadají mi všechny hříchy. Ne, že bych neměl žádnou zkušenost... Přece jsem ti její obraz ukázal, Marie. Ty jsi ji tak pěknou neshledala, z pochopitelných důvodů. Její obraz byl přece všude. A samé interviewy. Interview je snad špatné slovo. Kanonáda pomluv, překvapivě bohatá slovní zásoba, čtenáři se věru nasmáli. Mimi se vyjádřila o vaší aféře velmi otevřeně, velice drasticky, Charlesi... velice zábavně, že, Marie?

Foucauld: O kom vlastně mluvíš?

Hektor: Ale Charlesi! Samozřejmě o Mimi! Musíš přiznat, že určitá vulgárnost činí ženy nanejvýš přitažlivými. Lenost, žádostivost, hloupost je to hlavní, co přitahuje. - Ty jsi nervózní, Charlesi, kroužíš prsty neustále kolem téhle skleničky.

Foucauld: Je v ní jed.

Hektor: Ano! Komplikované vztahy! Nejslavnější dobyvatel se vrátí z ciziny, je oslavován v salonech, všichni žasnou. Navštíví zbožňovanou sestřenicí, ponechává ji ve víře, že ji miluje. Konverzace! Náhle se vrací manžel. Konverzace. Mám dojem, že žárlím. Pravděpodobně miluji Marii jen proto, že ji miluješ ty. Obdivuji tě. Takže to lichotí mé ješitnosti, že moje žena vzbouzí tvou žádostivost. To podstatně zvyšuje tvou cenu, Marie, že tě nezbožňuje nějaký bezvýznamný sukničkář, ale Charles, Charles, který patří nám všem.

Marie: Neměl bys tak mluvit, můj chudáčku Hektore.

Hektor Foucaultovi: Upřímně řečeno, ty ji nemiluješ, nemám pravdu? Ty víš,

jak na to, abys u ní vzbudil dojem, že ji miluješ. Jak jen to děláš? Já si dávám s Marií takovou práci, a vidíš, nedaří se mi to. Kdybys ji opravdu miloval, po všechna ta léta, jak mi Marie naznačila, tak by sis ji přece vzal, unesl, jak to dobyvatel dělá. Co bych mohl proti tomu dělat? Prosím tě, takový bláhový Hektor, snad šarmantní, dobromyslný, ale jinak nic zvláštního! Žádná skvělá osobnost, ani v politice ani na bojišti, ani v mondénních salonech, jako můj milý Charles. *Napodobuje Marii:* „Mon pauvre Hektor!... Dnes ti to obzvláště sluší, Marie, mám dokonce pocit, že mě posloucháš pozorněji než jindy. Mýlím se snad?

Marie: Ne.

Foucauld *vlije rychle tekutinu z lahvičky do svého šálku, vypije jej.*

Hektor *si toho nevšimne:* Škoda, že jsem si na dnešek domluvil divadlo. Sarah Bernhardová opět hraje, to nemohu zmeškat. Salome. *Foucauldovi:* Marie se mnou nikdy do divadla nejde, nudí ji to. Byl bych ti vděčný, kdybys jí během mé nepřítomnosti dělal společnost.

Foucauld *náhle položí prázdný šálek Marii do klína:* Dáváš mi čtyři minuty, nebo kolik, Marie?

Marie: Ty se mýlíš, Charlesi.

Foucauld *vykřikne:* Přijdou bolesti! Shořím!

Hektor: Prosím tě, nekřič. Je mi milejší, učiníš-li svá doznání polohlasně.

Nejsem přítel hysterických citových výlevů. *Marii:* Což je v tvých očích zřejmě chyba!

Marie: Já vůbec nevím, oč tu jde... opravdu ne...

Hektor: Už vidím, že budou následovat doznání. Bude lepší, když půjdu.

Odejde.

Marie: Tak přece vstaň, Charlesi.

Foucauld *zůstane ležet mlčky na zemi.*

Marie: Prosím, Charlesi, vstaň přece! Proč tu tak ležíš a nehýbeš se! Chvěješ se, vidím, jak ti kmitají oči. To mě děsí! Chci, abys vstal, vyžaduji od tebe, abys vstal! Přece se nic nestalo. Strašně tě miluji! Byla to jen hra, pokus... chtěla jsem vidět, jak budeš reagovat. Je to jen neškodná, nevinná esence... žádný jed! Vstaň, Charlesi, já tě prosím.

Foucauld *zůstává ležet mlčky na zemi.*

Marie: Jinak si budu myslet, že jsi opravdu zemřel! Ležíš mi mrtev u nohou! Ach, Charlesi, proč jen jsi to z té lahvičky vypil? Chtěl jsi zemřít?

Foucauld: Já jsem zemřel.

Marie: Poslouchej mě přec!

Foucauld: Nějaký hlas!

Marie: Nějaký hlas, Charlesi! Je to můj hlas! Já mluvím. Já mluvím! Odpověz mi přece!

Náhle se s třeskotem přibouchne okenice, opět se rozletí, jedna tabulka se rozbije, silný vítr cloumá záclonami. Nějaká váza se překotí. Jako by se z venku drala dovnitř velká putující duna, vane do salonu žlutý pouštní písek. Zdá se, že Marie si ničeho nevšimá. Foucauld mluví spěšně, rychle, nesrozumitelně jako

ve spánku.

Marie: Teď tě slyším, ale nejsem schopna ti porozumět, mluvíš jako ze spánku! Pokládám ti ucho docela blízko k ústům, ale nerozumím stejně nic! Slyším jednotlivá slova, zaslechnu jejich začátek, ale slova se rozpadají, zatím co je vyslovuješ! Jakkpak asi mluví mrtví?

Je opět naprosté ticho.

Foucauld *vstane, náhle chladně konvenčně:* Obdivuji tě víc než kdy dřív, Marie. Miluji tvou svéráznou fantazii, která...

Marie: Mne máš milovat, doufám, že miluješ mne!

Foucauld: Říkáš, že to byla jen obyčejná voda?

Marie: Ano.

Foucauld: Voněla po hořkých mandlích.

Marie: On miluje mandlový likér.

Foucauld *se směje.*

Marie: Jsem ráda, že tě vidím se smát.

Foucauld: Ten žert mohl být ode mne.

Marie: Představ si, když jsem tě viděla ležet na zemi, jednu chvíli jsem byla na pochybách. Myslela jsem, že mohl být v tvém šálku opravdu jed a já tě zabila.

Foucauld *vážně:* Ano.

Mlčení.

Marie: Charlesi!

Foucauld: Ano.

Marie: Chtěla jsem vidět tvůj obličej, když jsem ti o tom říkala a když jsem ti namluvila, že sypu do šálku jed... že chci zavraždit svého manžela.

Foucauld: A jaký byl můj obličej?

Marie: Viděla jsem ti v očích děs. Náhle jsem viděla svůj strašný čin, zobrazený v tvé duši. Ty jsi mě pojal cele do sebe, byli jsme spolu, byli jsme zajedno jako nikdy předtím. Jak jsem tě při tom milovala.

Foucauld: Ano, to bylo krátce před mou smrtí.

Marie: Jeden láskou planoucí zločinecký pár. V těsném objetí jsme se vrhli do černého nebe.

Foucauld *velice vážně:* Ano, Marie.

UNE REALITÉ INEXPLORÉE

Paní ve sportovním (jogging) oděvu *čte v rozdrbaném sešitě:*

„Myslím, že jsme sešli z cesty. Propočítali jsme si, že za dva dny dorazíme k nigerijské hranici, zřejmě jsme se ale dali špatným směrem. Nic zlého na tom! Dokonce naopak, získali jsme fantastickou zkušenost! Otočili jsme, jeli jsme zpět na Tamanrasset. Benzin nám ještě vystačil. Měli jsme hudbu. Stovku kazet. To je to nejlepší. Na plný pecky. Výlet jako ještě nikdy, takový se ještě nekonal! Pierre mi řekl: Jsme giganti, holčičko! Chtěla bych, aby to řekl ještě jednou, cítím to naplno: Má pravdu!“ - Dvě prázdné stránky. Tady stojí: „Už dva dny

trčíme. Napnuli jsme plachtu, abychom neseděli na slunci. Přesto je ale vedro. Je třeba se jak možno nejméně pohybovat, aby tělo neztrácelo vodu. Lidské tělo přece sestává z největší části z vody. Ale my jsme schopni se vzepřít. Jen malý Maurice nám dělá starost. Povídáme si s ním. Nesmí plakat, aby neztrácel tekutinu.“ Další stránka je nečitelná, pak: „Včera došla studená voda. Začínáme pít benzin, který zbyl ještě v nádrži. Saharští obyvatelé nám tenkrát řekli, že se to musí tak dělat, abychom nesáhli k baterii a nepili kyselinu.“ Pak jako další stojí napsáno: „Zapálili jsme našeho peugeotu. Dnes je tomu týden, co jsme se tu zastavili. Zapálil jsme auto v naději, že někdo uvidí kouř. Byl to obrovský černý sloup dýmu. Teď čekáme. Jsme optimističtí. Tím je ovšem celý náš kapitál fuč, chtěli jsme peugeotu přece na konci prodat a tím pokrýt cestovní výlohy. Z toho si ale teď žádnou starost neděláme.“ Následující je napsáno dva dny později, to byl malý Maurice už mrtev. Jak ho usmrtili, moje sestra nepíše, jen to, že jeho trápení bylo tak velké a oni že je už nemohli unést. Jazyk měl naduřený. Už nemohl polykat, jazyk zaplnil celá ústa! Chudáček chlapec! Tady stojí: „Až si to moje sestra přečte, doví se, jak se nám na cestě vedlo. Nesměj se nám, sestříčko! Teď mě musíš aspoň jednou ve svém životě brát vážně! Nemysli si, že můžeš triumfovat. Udělám to znovu, na každý pád! Poušť je fantastická. Pierre by to taky znovu udělal, to mi nakonec ještě řekl, když už jsem měla v ruce tyč od zvedáku... Tu jsem držela v ruce šest hodin a prostě jsem to nemohla udělat. - Pak jsem mohla. - Chtěl to přece... mít zlomený vaz. Předtím si ještě přeřízl tepnu, abych mohla pít jeho krev.“ - Od teďka je má sestra úplně

sama. Píše a píše. „Koho všechno znám! Vypíši, které lidi znám: Rosi Latour. Piet Engen. Holger. Antoine. Greet. Johna Travoltu - ale toho ne osobně - a Ritu Kellgen a paní Leyken... kdybych tak všechny vypočítala! Moje velká sestra Anna, která pořád říká: Bože, ty jsi ale blázen, něco takového se na světě nenajde. A pak ještě mnoho, mnoho jmen! Hej! Hlava mi funguje! Totálně dobrá hlava!“ - Opět nečitelné, pak, na okraji: „Co mě mrzí: Že už nevidím Ramba III. Toho bych byla ráda viděla.“ A tady ještě stojí: „Už nemohu mluvit. Zkusila jsem to. Chtěla jsem něco v tom tichu slyšet. Svůj vlastní hlas. Hudba už skončila. Ale můj hlas nechce, nerozuměla bys jedinému slovu. Jako když z úst vylézá veliký červ. Tužka vydrží ještě dlouho. Neříkej nic mamince.“ A tady ještě: „... v žádném čase...“ nebo: „... v mém čase...“ nebo něco podobného, už to nemohu rozluštit. Jenom klikyháky čar.

Elegantní mladý muž:

„A hned ho Duch vyvedl na poušť. Byl na poušti čtyřicet dní a satan ho pokoušel; byl mezi dravou zvěří a andělé ho obsluhovali.“

Fotograf:

Poušť vyvolává naléhavěji než každý jiný námět otázku, může-li mít obraz trvání.

Muž se slunečními brýlemi:

Poslouchej jednou, řek jsem, poslouchej! A ona samozřejmě neposlouchá, nebo dělá, že neslyší, abych měl vztek. Uděláme super obchod, říkám, ale ona nereaguje, má mě holt za jednoho, který něco takového nikdy nesvede, co budu živ, takže mohu, když překypím vztekem, jen vykřikovat: Škorpioni! Rozumíš mi? Ona nerozumí, samozřejmě. Má to za pitomost. Chce však jen, abych se zavrtal do své velkolepé myšlenky, a ona se mi pak jízlivě smála. To je celá ona! Ale já se dám dohromady a vysvětluji: Budeme sbírat škorpiony a prodávat je. Má mě za cvoka, já tedy pokračuji: Pojedeme na Saharu do El Ouedu, všechno jsem si už o Sahaře přečetl, nasbíráme ty neřády a přivezeme je sem domů. Ona: Kdo něco takového koupí? Já: No fajn, můj vrabčáku, teď mě aspoň posloucháš, to je moje velká šance. Dovol, ať ti tu věc vysvětlím. A já jí vysvětluji, kdo potřebuje škorpiony: Vědecké laboratoře, ale beru v úvahu i soukromé sběratele, nevěříš mi? - To musejí být blázni, říká ona. - Blázni, ano, takoví ale jsou, vrabčáku. - Jsme tedy na Sahaře, ona v mini sukýnce a s bradavkami pěkně zřetelnými pro každého, kdo se kouká. Nech toho, vrabčáku, tady si to dočasně musíš odpustit, tohle není velkoměsto Paříž. Ale ona se předvádí před Araby, nechá se od těch chlapů omakávat, na rukou, v obličeji, na zadku. Na to se tvářím nevraživě. - Škorpioni. Nejdřív jsme měli dva, pak čtyři v šedé krabici. Měla na mě zlost, to je přec pochopitelné... nebo? Škorpioni nechtěli ven, seděli nepohnutě v krabici, nechtěli štípat. Mezitím jsme jich nasbírali 150. Ona pak do nich šťouchala vidličkou, to pak trochu ožili, ne moc... trochu. Kde

jsme těch 150 bestií našli? Sto padesát! Ty ani nemusíš hledat, moje holčičko, ti jsou prakticky všude. Ukáži jí to: Tady jeden sedí v záhybu ručníku. Můžeš sáhnout kam chceš, všude nějaký sedí. Jednoho jsem jí vytáhl z boty, jen jsem botu otočil a zatřásl jí. Komické, ne? A ona samozřejmě tvrdila, toho že jsem jí tam strčil já, aby ji štípnul a prakticky vyřadil z boje. A já okamžitě věděl, že prvního, kterého někde urve, mi nasadí do postele pod deku. Pěkně děkuju! Díky! Upřímně řečeno, ten obchod se nevyplatil. Škoda. Ale my jsme přinejmenším jednou viděli poušť, to je krásný zážitek. Pak byl konec. Aspoň že jsem ji nezabil já, to vzal na sebe její druhý manžel, přejel ji jednoduše bagrem. Já to chápal, protože taky byla jedinečný zjev. Sexy.

Spisovatel:

Le voyage est une espèce de porte par où l'on sort de la réalité comme pour pénétrer dans une réalité inexplorée qui semble un rêve.

MON ANGE

Salon. Otevřená okna. Velice prudké světlo.

Marie oblečená ve smutku.

Marie: Přišel. Pospíšil si. Směje se. Otevřeli mu dveře. Teď jde po schodech nahoru, skáče, bere je po dvou. Už je u dveří. Teď zaklepe. Já jemu vstříc!

Zůstane sedět na židli.

Foucauld vstoupí, za ním Ouksem v pouštním oblečení.

Foucauld: Ty nosíš smutek, milá přítelkyně?

Marie: Ano. Hektor je mrtev.

Foucauld: To je skvělé!

Marie: Ano. Jsem volná.

Foucauld: To je dobře, že trpíš.

Marie: Já přece vůbec netrpím!

Foucauld: Nechceš to přiznat, protože mi nedůvěřuješ.

Marie: Pošli, prosím tě, svého sluhu ven, Charlesi.

Foucauld: Je to můj bratr.

Marie: Takže jsi mi stále ještě neodpustil?

Foucauld vesele: Na téhle podlaze jsem ležel. Byl jsem si jist, že za čtyři minuty zemřu, nebo už za dvě. A Hektor vyšel ze dveří a nevšiml si, že umírám.

- Jak vlastně zemřel?

Marie: Bomba byla určena ministrovi.

Mlčení.

Marie: Ty nechceš vůbec vědět, jak se to stalo? Dříve bys byl celý žhavý dovědět se něco nového, - čím by to bylo skandálnější, tím líp.

Foucauld pobaveně: Poslouchej, Oukseme, takový jsem byl dřív.

Marie: Já ti to povím. Bylo to tak: Ministr zahajoval národní zemědělskou výstavu jako každý rok. Následovně banket. Hektor se ulil z ministryvy řeči a kontroloval místo toho už předem připravený bufet. Úplně sám. A najednou

rána, exploze. Bomba byla atentátníkem ukryta v dekoraci. Když se lidé vřítí do sálu, našli tam Hektora. Jedna noha a půlka hlavy utržená, tělo roztrhané. Lžička, kterou zřejmě mlsal kaviár, mu vnikla do otevřeného mozku. Krk a hrudník a ostatek těla prošpikovaly střepy skla a porcelánu. Omáčky a majonézy, ozdobení bažanti a plátky roastbeefu, račí klepeta, sněhové cukroví a trubičky s čokoládovým krémem, to vše se mísilo se slizem a střevy, které vytékaly z roztrhaného těla. Takhle tam ležel, chudák Hektor! A za to, že tam ležel namísto ministra, byl mu udělen řád in memoriam... Já, truchlící vdova, ho příští týden převezmu v rámci nějakého slavnostního aktu. Škoda, že mi černá barva nesluší, v jedné vlastenecké pohřební řeči bylo řečeno, že zemřel jako mučedník.

Foucauld: Myslím na to, že já zemřu jako mučedník a přeji si, aby k tomu došlo dnes.

Marie: Ale on jím přece nebyl! On přece ne, Charlesi! Hrdinou Hektor opravdu nebyl! A teď přece došel té cti!

Foucauld *se dívá na Marii.*

Dlouhé mlčení.

Marie: Tvé oči mi říkají, že jsem ošklivá.

Foucauld *se směje.*

Marie: Ale co vidíš? Můj obličej není zpustošený, podívej se, mé tváře jsou hladké, pořád ještě hladké, a slzy, které mi kvůli tobě tekou, stékají jako po porcelánu. Teď si je otřu, dívej se! *Ukáže mu dlaň.* Mé rty ještě nepovadly.

Podívej se na mé krásné husté vlasy, dělám si, když ráno vstanu, pokaždé jiný účes a přemítám, který by se ti víc líbil. - Už celá léta, co jsi odešel. Ale ty hledáš jen mou ohavnou duši. Slyšíš v mém hlase jen cynismus, v mých očích jen jiskřivý led přísných úsudků a nerozeznáváš, že to, co se ti jeví jako bezcitný cynismus, není nic, než obtížné, hrůzyplné hledání pravdy. *Náhle vztekle.*

Charlesi, pošli toho němého panáka pryč!

Ouksem: Já jsem Ouksem.

Marie: On mluví, oh! Možná i dokonce rozumí, o čem mluvíme.

Ouksem: Ano, rozumím vaši řeči a umím jí mluvit.

Marie Ouksemovi: Neřekl ti tvůj pán, že sluha nesmí na panstvo tak zírat? Že musí dělat hluchého, když výše postavené osoby vedou důvěrný rozhovor?

Foucauld se směje: Ó, ty dáváš mému bratrovi lekci ve francouzských mravech!

Marie: Ach, teď už s tebou nemohu mluvit jako dřív!

Foucauld: Naslouchám ti přece v nejhlubší pokoře!

Marie: Pokora! Nech toho divadla!

Foucauld: Milá sestřenko Marie...

Marie: Já přece znám tvou oblibu v takových žertech!

Foucauld: Čas uplynul - kolik let? Stal jsem se jednoduchou duší v Bohu.

Marie: Charlesi! Jednoduchou duší se přece nemůžeme stát!

Foucauld: Už začínám zapomínat tu a tam nějaké slovo v naší řeči, a zapomínám dokonce gramatické konstrukce. Počínám formulovat nějakou

myšlenku a najednou uvážnu. Přemítám: Jak jsem dřív vyjadřoval své myšlenky? Jakými vedlejšími větami vztažnými, parenthesemi, vsuvkami, které vyjádřenou myšlenku ironicky zpochybnily, abych ji pak znovu pojal a o to rozhodněji tvrdil? Celá tahle velice komplikovaná technika sdělování mi připadá zázračná, a zatím co přemítám, jeví se mi i myšlenka, kterou chci vyjádřit, nesmyslnou. Pozoruji, že se jí mohu vzdát. Potřebuji pro svůj život jen jedinou myšlenku.

Marie: Jakou?

Foucauld: Arabské slovo je pro to inshallah. „V božím jménu“.

Marie: A slovo JÁ.

Foucauld: Podívej se, Oukseme, jak smutně vyhlíží, když říká „já“.

Ouksem: „Já“. *Směje se.*

Foucauld: A ty se směješ! Ty neznáš, co je to námaha, ale paní ji zná! Jak se musí namáhat, neúnavně. Musí mít nejrafinovanější vkus, neustále vyjadřovat zajímavé názory na umění a literaturu, musí být proslavená svou sbírkou moderních obrazů, aby mohla konverzovat. A účes! Ráno vstát a hned muset myslet na svůj účes! Odvážné účesy a odvážné známosti musí mít dáma pro toto JÁ. Stále moudrá, stále sensibilní, stále originelní. Představ si, Oukseme, některé z těchto dam kapají svým hostům příležitostně jed do šálků.

Marie *vztekle:* Charlesi!

Foucauld: Jen tak ze špásu to dělají!

Mlčení.

Marie: Dnes ráno jsem slyšela tvůj hlas - hned, jak jsem se vzbudila.

Foucauld *zaraženě:* Dnes ráno?'

Marie: Zpíval jsi.

Foucauld: To musel být nějaký duch.

Marie: Ano, duch. Můžeš ho teď taky slyšet, jestli chceš. *Jde ke gramofonu.*

Foucauld *Ouksemovi:* Poslechni si to, Oukseme, díky tomuto přístroji můžeme slyšet hlasy, které jsou už dávno mrtvé.

Z gramofonu Foucaultův hlas, který zpívá chanson:

On n'oublie rien de rien

On n'oublie rien du tout

On n'oublie rien de rien

On s'habitue c'est tout

Poznáváš ten hlas, Oukseme?

Ouksem: Ne.

Foucauld *se směje:* On ten hlas vůbec nepoznal, Marie! *Ouksemovi:* To byl můj hlas v mém jiném životě. Byl to tenkrát, pokud si dobře vzpomínám, malý žert k tvým narozeninám. Dal jsem ti zhotovit voskovou desku.

Marie: Ano.

Foucauld *zpívá jednu sloku chansonu s sebou:*

Ni tout cela, ni rien au monde

Ne salt pas nous faire oublier

Ouksemovi: Rozumíš té písni?

Ouksem: Ano, rozumím slovům amour... coeurs... seule nuit...

Marie *ho přeruší, křičí na Ouksema:*

Nic nerozumíš! Nic, nic! *Zastaví gramofon.*

Foucauld: Říká to přece tak pěkně.

Marie: „Tak pěkně“ ... Já mu tu desku daruji, už ji nepotřebuji.

Foucauld: Snad jsem se měl dát vyškolit na zpěváka.

Marie dává desku Ouksemovi. Ten neví, jak ji má uchopit. Otáčí jí, přidrží si ji k uchu, poslouchá.

Marie: Gramofon si můžeš taky vzít! - Nebo ti mám věnovat něco jiného, čím by sis připomněl tuhle chvíli? - Tady se podívej, soubojová pistole. Chceš ji?

Byla uchováвана pro případ, kdyby někdo z rodiny musel obhajovat svou čest.

Chtěl bys ji? *Podává mu skříňku.* Rozhodni se!

Ouksem *váhá, pak vezme skříňku s pistolí.*

Marie *se odvrátí.*

Ted' jděte! Charlesi, prosím, jdi!

Dlouhé ticho.

Světelná změna.

Marie *jako by snila:* Charlesi, jsi ještě tady?

Foucauld: Ano, Marie.

Marie: Byl to pravdivý příběh, o němž jsi předtím hovořil, ten příběh o jedu v šálku?

Foucauld: Ano, Marie.

Marie: Opravdu jsme ho zažili? - Ty jsi jediný, který to ví. Vyprávěj mi!

Vyprávěj mi, Charlesi!

HRA NA PRAVDU

Vesnický kostel. U oltáře Ouksem, v modrém zahalení.

Farář křičí na Foucaulda: Odejdi z mého kostela!

Foucauld: Kde jsem?

Farář: Nemáš na nohou boty, a přesto jsi pan baron. To vidím na první pohled.

Foucauld: Své boty jsem daroval.

Farář: Pak si kup nové!

Foucauld: Nepotřebuji je. Musím vydržet zimu.

Farář: Daleko jsi ještě neběhal na svých bílých panských nožičkách, to vidím.

Skloní se k Foucauldovým nohám. Ty jemné nohy pana barona, kdyby prošly trním, vypadaly by jinak. Plivne na Foucauldovy nohy.

Foucauld: Můj pokorný dík!

Farář: Plivnu ještě jednou, pak se můžeš ještě jednou poděkovat. Připadáš si pokorným, a jsi jen ješitný.

Foucauld: Chci poslouchat. Co mám dělat? Řekni mi to, a já tě poslechnu.

Farář: Polož se na dlažbu, a já budu po tobě dupad.

Foucauld *se vrhne na zem:* Tady ležím.

Farář: Mám křivé nohy, ale hýbá jimi Bůh.

Skáče po ležícím Foucauldovi, Foucauld se náhle začne bránit, bije faráře, perou se.

Farář těžce oddychuje: Dobrotivý Bože... buď mu milostiv...

V tomto okamžiku, zatímco oba ještě zápasí, stáhne Ouksem šátek z obličeje:

Odhalí se porcelánově bílý, smějící se obličej Cheruba.

Cherub počíná zpívat krásným, chlapeckým hlasem:

Io che porto non me
l'immagine del Re
io fatta noc honore
simile al mio Fattore
c'ho da far io col Mondo
che passa e cade al fondo.

Krásný hlas je čím dál nezřetelnější, zdvihl se silný vítr a nahání do kostela závany písku. Ve zmatku okamžiku tluče farář štolou po zpívající postavě, vyhání ji, běží za ní. Hlas ale zní ještě chvíli v prostoru.

Tanečnickými kroky vstupuje mrtvý Hektor. Jsou na něm krvavé cáry, kaviárová lžička ještě vězí v otevřené trosce lebky.

Hektor mává lahví šampaňského a sklenicí, volá Foucaulda, který stále ještě leží s rozepjatými pažemi na podlaze:

Charlesi! Když dovolíš, rád s tebou vyměním rád pár slov. Blahopřeji!

Blahopřeji k novému životu! Ale neboh se proboha pořád v kruhu, pořád kolem

kostela, pořád v kruhu jako tančící derviš, že už se mi z toho točí hlava, jak se pořád za tebou dívám! Teď ležíš tu, jak kdyby tě kousla zmije jedovatým zubem. To nevypadá jako obrácení, Charlesi. To jsem si představoval jinak. Slavnostněji. Snad se světelným štychem, a na každý pád s pomalejšími pohyby. Váliš se tu na podlaze s buranským vesnickým farářem!... Kdybys tak stál na jedné noze v poušti a s rozepjatými pažemi ponořený do vnímání Boha - pak bychom se všichni shromáždili! To bychom museli všichni vidět. To by na nás zapůsobilo! Že, Marie!

Marie *se modlí.*

Hektor: Marie by samozřejmě taky přišla! Všichni přijdou! Celá naše veselá kopa!... Poušť, prázdná a mlčící. Kousky zdi římského Kolossea trčí stále ještě z písku. A v měsíčním svitu my všichni! Zahrabali jsme se, jsou vidět jen ještě naše hlavy... jako hlávky zelí, překvapivě vyrostlé za noci z pouštního písku... Pár arabských mladíků nás muselo zahrabat... Adélu... Victora... Edouarda... stydlivou Emilii, Claudinu, Henriho... všechny! A pak začneme nanovo se svou pěknou starou hrou... Slíbíme si, že budeme mluvit pravdu, každou otázku čestně zodpovíme... každou!... Bude to trvat celou noc, trčíme ve svých písečných hrobech. Nejdřív je to jen špás, znáš to přece, Charlesi! Slyším Adélu, jak se směje Eduardově nestydaté otázce a trapnosti Claudiiny odpovědi. - Že, Marie?

Marie *se modlí.*

Foucauld: Táži se Mariiny hlavy... na co se mám vlastně ptát? Mám se snad

ptát, zda věří, že je v posteli talentovanější než její přítelkyně Hortensie? Nebo: Zda jsi mi přála smrt? Ptáme se a odpovídáme, celou noc, a poznenáhlu, Charlesi, nenávidíme se už tak, že bychom si vzájemně nohama rozšlapali hlavy, kdybychom se mohli pohybovat a vystoupit ze svých písečných hrobů... Ale mladíci mají nejpřísnější rozkaz nikomu nepomáhat, kdo by chtěl vylézt z písku před východem slunce... já jsem vždy věřil, Charlesi, že zraješ na zločince... i ty, Marie! A já tomu pořád ještě věřím, to mě rozveseluje!

Marie *se modlí.*

Foucauld vstane, běží rychle pryč, Hektor ho následuje se sklenkou šampaňského.

Pět osob. Otázky a odpovědi.

- Je v tvém životě nějaký člověk, kterého jsi učinil šťastným?
- Měl by ses zeptat Caroly.
- Co na to ty, Carolo?
- Jak?
- Zda Karel učinil nějakého člověka šťastným.
- Nerozumím.
- Například tebe.
- Stále ještě nerozumím.
- Štěstí přece není tématem, proklatě!
- Pro mne to je jediné téma.

- Štěstí je, mohu-li na sebe myslet bez hrůzy.
- To přece vůbec nejde.
- Když moje teta zemřela, našel jsem v její peněžence malý lístek, na něm stálo: Lokajská duše. Dva vykřičníky.
- No a?
- Bylo to písmo jejího muže.
- Tu cedulku si uchovala? Lokajská duše?
- Třicet let.
- Připadá mi to tu strašné.
- Pročpak, jsme přece mezi sebou, tedy v dobré společnosti.
- Chci mluvit.
- No, ten dojem ale vůbec nemám.
- Byl bych nejradši na poušti. Žádní lidé a ticho.
- Když na sebe myslím...
- Já jsem se vždycky přidržel konvencí. To mi bylo vštípeno už od dětství, a nikdy jsem se od toho neosvobodil. Ani jednou jsem se o to nepokusil.
- Jen žádné zastavení. Pořád se musí něco hýbat! Potřebuji vzrušení - pro mne za mne až po smrtelné nebezpečí!
- Řeknu ti, proč chceš bezpodmínečně do pouště: Protože jsi slaboch! Docela jednoduše. Nechci jít tak daleko, abych řekl: Schizofrénie, ale...
- Ach, nevysvětluj pořád všechno!
- Chtěl bych tvrdit: Co vy nazýváte spiritualitou, je pro mne estetika.

- Běhám kolem dokola a nenacházím kód! Všude se něco děje se mnou a s ostatními, ale já neumím rozeznat, jak to všechno souvisí, to je to strašné.
- Dokud mám peníze, je všechno v pořádku: Jsem nezávislý.
- Poušť, - prázdnota.

JEANNE D'ARC

Stará, bezzubá, alkoholem poznamenaná Mimi v kostýmu Jany z Arku stojí v poušti, křičí a směje se, pláče a nadává: Cochone! Cochone! Kde jsi, mé tlusté prasátko! Už tě konečně někdo zapíchl, ty tlustá svině?

SLOVA

Foucauldova těsná poustevna v samotě pohoří Hoggar. Biskup, plukovník, Lapperine, inženýr telegrafické společnosti natlačeni na sebe. V koutě vedle dveří dřepí Michel, drtí na kameni zrní.

Biskup, bledý, přitloustlý muž v sešlém ornátu s mitrou na hlavě polehává šikmo na kamenné lavici. Ospalýma očima pozoruje Michela.

Biskup *Michelovi*: Jak tráví celý den?

Michel: Modlí se.

Biskup: Jaké modlitby?

Michel: Modlitby, které si sám vymyslel. Vzdává chválu a rozmlouvá.

Biskup: S tebou společně?

Michel: Ano, se mnou společně, ale i sám.

Inženýr: Odpovídá vám Bůh?

Michel: Ne, většinou ne.

Inženýr: Moje telegrafická společnost zajišťuje podstatně stabilnější spojení.

Biskup: Když ale Bůh odpoví, pak v jaké řeči?

Michel: V žádné.

Biskup: Jak mu pak můžete rozumět?

Michel: Ó, my mu rozumíme!

Biskup: Co ti bratr Charles řekl o svém rozhodnutí žít v téhle strašlivé pustině - dobrovolně a tolik let?

Michel *neodpovídá.*

Biskup *náhle ostře:* Odpověz! Nenávidí lidi?

Inženýr: To by bylo koneckonců aspoň vysvětlení! Když někdo určitou dobu pozoroval lidskou blbost, nechce se mu už žádné lidi vidět.

Michel: Ne, ne! On je miluje!

Biskup *s úsměvem:* Já taky. Obzvláště dětičky.

Inženýr: Jaké lidské sorty? Francouzské, černošské, arabské?

Michel: Všechny.

Plukovník: I ty hrdlořeze, kteří přepadávají karavany? I ten povstalecký ksindl, bandity, kteří v noci vnikají do domů a obyvatelům podřezávají krk?

Michel: On říká: Všechny.

Inženýr: Nesmysl. Nemůžeme milovat všechny lidi. To je pokrytectví.

Milujeme, nenávidíme, to už je lidská přirozenost.

Michel *sepne ruce:* Bratrem všech lidí bych chtěl být, pomoz mi, ó Pane!

Inženýr: Podívejte se na oči tohoto mladíka! Má horečku!

Michel *si mumlá dál.*

Biskup: On se modlí.

Inženýr: A vůbec nepracuje?

Michel: Ale ano! Zapisuje si slova.

Laperrine *biskupovi:* Slovník řeči Tuaregů.

Plukovník *biskupovi:* Zná lidi, kteří tu žijí v oasách, má mezi nimi přátele.

Michel: Ano, Ouksema!

Laperrine *biskupovi:* Studuje jejich řeč, zapisuje ji.

Biskup: A učí je taky evangeliu?

Michel: Neučí je ničemu.

Inženýr: Říká jim aspoň, že se má voda převařit, než se pije?

Michel: Neučí je ničemu.

Biskup: Myslíš si, že váš život tady prospívá lidské společnosti?

Michel *živě:* Ne, ó ne!

Inženýr *biskupovi:* Tak, teď to víte.

Plukovník: Neukvapujte se, pane! Ve skutečnosti je velice potřebný nám, je naším informátorem, bez něho bychom nic nevěděli o náladách a o úmyslech lidí, o plánovaných povstáních, taženích za kořistí a o případech. On se doví všechno, domorodci si ho váží, je pro ně - třebaže křesťan - přesto svatý muž.

Biskup *Michelovi:* Co myslíš, má strach ze smrti?

Michel: Nemá..

Biskup: Ale tento práh si obezdil, protože se bojí jedovatých písečných zmijí.

Michel: Ano, oba jsme ho spolu zdili.

Laperrine: Domorodci se jedovatých písečných zmijí velice bojí, proto je mají za posvátné.

Biskup: Jak tomu mám, prosím, rozumět?

Laperrine: Jak chcete, pane biskupe.

Přichází Foucauld.

Foucauld: Bůh mi seslal hosty do mé osamělé chatrče. To mě těší. Rozděl naše jídlo, Micheli.

Inženýr se brání: Já děkuji.

Biskup: Zřejmě vás velice udivuje, že mě tu vidíte. Cestoval jsem 2327 kilometrů pouští z Alžíru až sem do vaší chatrče. A můj drahocenný ornát je téměř nedotčený! Jen jediná malá skvrna, stříkanec ptačího trusu vlaštovky. K tomu došlo na začátku dlouhé cesty, dokud ještě byli nad námi ve vzduchu ptáci. Na té dlouhé cestě jsme se neustále přeli, váš přítel Laperrine a já, to nás zachovalo při životě.

Foucauld: Oč jste se přeli?

Biskup: Jak on se ptá! Ta chytrá liška! Samozřejmě o vás!

Foucauld: Ó, promiňte!

Biskup: Mé kroky řídila starost matky církve o její milované dítě.

Foucauld sáhne po lžici: Máme jenom jednu lžici, ale kaše je pro všechny.

Plukovník: Váš mladý přítel má horečku. Celý se třese!

Foucauld: Micheli, třeseš se? Já si toho vůbec nevšiml.

Michel: Ne, jsem docela zdrav.

Foucauld: Díváme se na svět různými očima, vy a já, pane plukovníku.

Plukovník: Odjakživa, poručíku Foucaulde.

Foucauld: Ó, vy jste mi ještě neodpustil!

Inženýr: Jestli vůbec něco takového pochopím: Dobrovolně se usadit v poušti a pomalu vysychat jak nějaká trnka. V čem tu má člověk najít radost?

Foucauld: Ó, já se raduji každý den, každou hodinu!

Plukovník *trpce:* Obdivuhodné, poručíku Foucaulde.

Inženýr: Kdyby šlo o nějakou bláznivou sázku, snad bych to ještě pochopil.

Plukovník: Závidím vám, - já nemám nejmenší potěšení z toho, že velím v Bohem zapomenuté pouštní pevnosti sedmi vojákům a jednomu psu, a dny jsou nekonečné a písek nás pomalu zasype.

Foucauld: Vy patříte jinam! Vy jste mohl být generálem!

Plukovník: Jistě, ale já jsem sem byl přeložen za trest.

Foucauld: Ó, snad jste nebyl vzpurný? Nebo proč?

Plukovník: Kvůli vám.

Foucauld: Laperrine, to jsi mi nikdy neřekl!

Laperrine: Nebylo by tě to zajímalo.

Foucauld: Bojím se, že máš pravdu, příteli. Jaký jsem to byl netečný, bezbožný člověk! *Plukovníkovi:* Vidíte, jak jsem se změnil.

Plukovník: Na zkoušku.

Foucauld: Můj biskup bude zkoumat mou duši a pak rozsoudí.

Inženýr: Poslyšte, vy byste byl v Paříži velké číslo! Jeďte do Paříže! Tak oblečený, jak jste a se svýma špinavýma nohama! Jděte takhle do Ritzu, a až dostanete účet, řekněte: Já platím modlitbami. Penězi přece opovrhujete.

Dobrovolná chudoba jemnou společnost vzrušuje! Budou se o vás prát! A když přijdete do divadla, otočí se všechny hlavy po tom komickém vejrovi, nikdo se nebude dívat na jeviště, kde dává na odiv velké city velká Sarah Bernhardová.

Foucauld *překvapen a se zájmem:* Sarah Bernardová ještě hraje?

Inženýr: V jednom hororu od Sardoua, už celé měsíce. Scénu umírání hraje velkolepě, člověk by věřil, že opravdu umírá. Já ji viděl.

Foucauld *se zájmem:* Opravdu?

Inženýr: Umírá láskou.

Foucauld: Existuje něco takového?

Inženýr: Zázrak! Je čím dál bledší a bledší. A pak zezelená.

Foucauld: Zezelená? Skutečně?

Inženýr: Ano. Po prvé jsem si myslel, že je to jen přelud nebo trik pomocí šminek, ale mezitím jsem ji viděl čtyřikrát a mohu z opakovaného sledování říci: Zezelenala.

Foucauld: Vy jste ji viděl čtyřikrát?

Inženýr: Ano. Vždycky stejný dojem. Večer co večer. Hraje denně.

Foucauld: Takže i dnes?

Inženýr: Ano. Obecenstvo pláče. Skoro pět stovek diváků.

Foucauld *se rozesměje:* Ó, diváci pláčí!

Biskup: Jste pořád ještě velice pyšný, bratře Charlesi.

Foucauld *polekaně:* To že by byla pýcha?

Michel *dojedl, předává lžici dál:* Tady je lžice.

Foucauld: Představil jsem si před sebou plačící obecenstvo a myslel si: Jaká je to tu komedie, ve které hrají clowna.

Plukovník: Opravdu nevím, z čeho by ta komedie měla sestávat.

Foucauld *pobaveně:* Já taky ne! Já taky ne! Ale je to komedie.

Laperrine: Ó, my jsme dřív taky plakávali, i ty, nad zlomenými srdci a sentimentálními aférami, nad nicůtkami.

Foucauld: Ano, plakávali - ale spíš jsme se smáli. Znáš ještě tu píseň o odvaze, že jen blecha nás vystraší? Blecha v šněrovačce naší milenky.

Foucauld a Laperrine zpívají pár taktů, smíchem se zarazí.

Foucauld: A blecha se pak musela hledat, to byl vrchol všeho, muselo se hledat v košili a ve šněrovačce a přitom jeden kus po druhém oděv svlékat.

Předvádějí to, až se pak opět zarazí smíchem.

Inženýr *tleská:* Výborně!

Laperrine *náhle velice vážně:* V Evropě bude brzo válka. Tolik se o ní mluví, a ze slov zčistajasna vypukne válka.

Foucauld: Micheli! Válka ze slov! Příliš mnoho slov, nebezpečných slov! Otrávených slov! Nabroušených slov! Kousavých, prskavých, oheň chrlících

slov! Slova, která explodují! Která všechno roztrhají na cáry! Člověk by si měl zacpat ústa! Micheli, zacpi si ústa!

Plukovník: Jsou to velké antické ctnosti, které hýbou našimi srdci, na které jsme hrdí! To jsou naše slova! Vlast! Národ! Smrt! Čest! Oběť, poručíku Foucaulde!

Foucauld se směje: Ano, poručíka Foucaulda, jak vy ho jmenujete, toho jsem taky znal. Byl to šprýmař.

Inženýr odmítá Michela, který mu podává lžici a misku:

Nech si tu svou rezavou lžici! Při rozumném plánování tu nemusíte žít jako v neolitu.

Foucauld: Jen poslouchej, Micheli!

Inženýr: Nemusíte jíst pavouky a brouky! Existují taky konzervy!

Foucauld: Micheli, existují konzervy.

Biskup: Naše vojenské obsazení a zajištění tohoto afrického regionu pokládám za velký civilizační čin.

Inženýr donesl konzervu a ukazuje ji kolem: Sardinky v oleji! Jí je svým sklapovacím příborem, který si vytáhl z batohu.

Biskup: A evengelium.

Od určité doby byly slyšet nezřetelné hlasy, na které nikdo nedbal.

Biskup: A jednoho dne budou tu i chladničky, a lidé v poušti se z nich budou radovat.

Plukovník: Bez armády žádný pokrok.

Foucauld *naslouchá brumendu hlasů*: Kdo to tu mluví?

Biskup: Řekl jsem, že lidé v poušti se budou radovat.

Foucauld: To nebyl váš hlas.

Biskup: Je takové vedro! Celou dobu myslím na třpytivý kus ledu, který jazykem posouvám sem a tam v ústech, z jedné strany na druhou. Roztává. Něco studeného mi stéká do jícnu.

Foucauld *naslouchá brumendu hlasů, mluví pak, větu po větě, co mručení zaslechl*:

„Je to Bůh, který lidi stvořil... a protože Bůh... se slituje, říká... nechci, aby lidé... do jednoho... vymřeli.“

Biskup: Co tu slyšíte?

Inženýr: Já neslyším nic.

Foucauld: Je těžké jednotlivé hlasy od sebe rozeznat.

Biskup: Co říkají tamti, vy vyvolení naslouchači hlasů z jiného světa?

Laperrine: Šum slyším taky, jestli jsou to hlasy, to nemohu říct.

Foucauld *naslouchá a překládá*: „Chci, aby lidé, když zemřou, vstali opět z mrtvých.“

Biskup: V to věříme přece všichni.

Inženýr *posměšně*: Nu?!

Plukovník *volá*: Je někdo venku?

Vstane, vezme revolver do ruky a jde ven.

Foucauld *naslouchá, překládá*: „Dovedl lidstvo... do krásné krajiny, sám ale

zůstal...“

Inženýr: Kde?

Foucauld: To jsem nerozuměl... protože jste do toho mluvili.

Biskup: Slyšíte častěji takové hlasy?

Foucauld *neodpovídá, naslouchá a překládá:*

„Viděl...a viděl... chameleona?... Viděl chameleona a snovače.“

Kroutí hlavou, směje se.

Inženýr *posměšně:* Chameleóna a snovače na Sahaře?

Michel *biskupovi:* On často slyší hlasy, které já neslyším.

Inženýr: Musíš se víc namáhat! Ruku si dát k uchu, poslouchat, poslouchat!

Michel: Vzduch je neproniknutelný krystal, nic ke mně nepronikne, ani hlásek.

Inženýr: Ty, Micheli! Tebe vezmu příští týden zpátky do Alžíru, než bys tu ztratil poslední zbytek rozumu.

Foucauld *poslouchá a překládá:* „Bůh poznal, že snovač neustále... dělá mnoho slov... mnoho lžíslov... málo pravdivých slov... chameleón ale nelže a má velký... rozum.“ Ano, tak je to! „Takže vyslal chameleóna... tam, kde byli lidé... řekni jim: I když jste dočista... mrtví, přesto znovu ožijete. Chameleón... ale šlo to pomalu... takový je chameleón... Snovač zůstal u Boha.“

Inženýr: Kdepak?

Foucauld *inženýrovi:* Na poušti.

Inženýr: Nesmysl snovač a chameleón na poušti!

Foucauld: Poušť byla před mnoha tisíci lety kvetoucí krajinou.

Inženýr: To je pro mě novinka, ale velmi zajímavá.

Biskup: Nejspíš zahrada Eden, bratře Charlesi?

Inženýr: Jako vidinu budoucnosti si ji lze s našimi technickými možnostmi naprosto představit. Naše telefonní vedení je přec už nadějný začátek.

Foucauld: Ticho, ticho!

Inženýr: Pozemský ráj, pane biskupe.

Biskup Foucauldovi: Pot vám stéká po obličejí, zdá se, že jste ve velkém vypjetí, bratře Charlesi, a oči máte přivřené, jinak by vám v nich pot páčil.

Foucauld: Já že mám přivřené oči? *Rozevře široce oči.*

Biskup: Teď už ne. -

Plukovník se vrací zvenčí.

Biskup: Narazil jste venku na lidi, kterým by patřily ty hlasy?

Plukovník: Ne.

Foucauld znovu poslouchá a překládá: „Chameleón chtěl lidem vyřídit boží poselství... Bylo mi řečeno... ale ten rychlý lživý snovač... ten už seděl na jednom stromě a křičel celou dobu... Jsou-li lidé mrtví, zaniknou jako kořeny... aloe... A když to chameleón konečně vyslovil...vzkřísit... znovu vzkřísit, tu mu oni už nevěřili a museli...zajít. Oni... zestárli a zemřeli, ale... už nevstali z mrtvých.“ Nic víc. Už nic víc neslyším.

Inženýr: Moje rybí konzerva je mezitím taky prázdná.

Biskup: Pěkný hokuspokus jste nám předvedl, pane poručíku.

Foucauld naslouchá: Všechno ztichlo.

Biskup: Zřejmě jste nadán velkou představivostí. To obdivuji. Snadno se rozněcující mysle zaměňují často to, co jim přinášejí přecitlivělé nervy, za boží vnuknutí.

Foucauld: I naše nervy jsou nám dány od Boha, jsou tedy také nástrojem Boží vůle.

Biskup: Bizarnosti!

Inženýr: Teď se konečně klidně vyslovte, co si o tom celém cirkuse zde myslíte.

Biskup: Když se nečekaně objeví mezi námi světec, je to samozřejmě velký zisk pro posílení naší víry. V celé severní Africe se rozšířilo mínění, že v samotě tohoto pohoří žije takový světec. To nás zajímá, to nás zajímá! Jestli je to ale falešný prorok a podvodník, pak ho musí církev z chrámu vyhnat.

Foucauld *se vrhne na zem:* Rozdupejte mnou hlavu! Vymažte mé jméno!

Zakažte mi mluvit! Nechci svými slovy zneklidnit jednu jedinou duši. Plazí se a kroutí zoufalstvím.

Michel vyběhne ven.

Inženýr: Přestaňte s tím!

Plukovník: Nevyvádějte ho z rovnováhy! Je naším nejdůležitějším mužem na celé jižní Sahaře!

Laperrine: Vstaň! Vstaň! Já se na to nemohu dívat, nedokážu snášet takovou psí podřízenost! Vstaň!

Inženýr: Ztraceně, copak tu nikdo nemá rozum? Tamhle venku vidím běžet

toho poblázněného mladíka! Utíká do pouště, chce snad zpátky do Alžíru? Dva tisíce kilometrů! Strhal si ze sebe ty své cáry! Běží dál nahý! Každou chvíli upadne a zůstane ležet! Tamhle leží v písku! A slunce ho spálí!

Laperrine: Pomoz svému příteli, Charlesi!

Foucauld *se modlí:* Zatemni slunce, Pane! Vrhni svůj stín na zemi i na nebe!

Setmí se.

BYLO MI ŘEČENO

Když se opět rozjasní, jsou biskup, plukovník, Laperrine a inženýr pryč.

Poušť. Foucauld leží mrtvý. Ouksem u něho.

Chameleón *křičí:* Bylo mi řečeno... bylo mi řečeno... bylo mi řečeno..

Pták snovač *křičí:* Zestárli a zemřeli a nikdy se nevzkřísí... Nikdy se nevzkřísí... Nikdy se nevzkřísí!

Perou se mezi sebou, křičí a odskákají pryč.

MONOLOG

Zvuk motoru. Vysoko nahoře krouží letadlo.

Laperrine: Nech těch svých hloupostí, Charlesi! Ty mě chceš shodit, to už vím, to vím! Všichni se mi budou smát! Ze mne si ale nebudou dělat šoufky, já jsem důstojník! Nemohu ani pořádně vykročit, tak těžký jsi. Visíš mi na kotníku!

Vláčím tě za sebou. Pomoz mi, abych tě zdvihl, dej se obejmout svým starým přítelem. Ty nespadneš, já tě držím, nesvalíme se. Teď konečně patříš mně, můj

příteli. Ted', když jsi mrtvý. Už mi neutečeš, nemůžeš už dělat hlouposti. Přivážu tě na podvozek, paže ti budou zpod křídel trčet ven. Poletíme tak lehce, jak by tvoje paže byly druhými křídly. Nebudu řídit, moje ruka bude spočívat lehce na kniplu. Mrtvola mého přítele povede letadlo po nebi a dá nám přistát na kraji oázy. Poletíme od oázy k oáze, abychom našli tvé vrahy. Od El-Oued do In Salahu, od In Salahu, do Bilmy, kde roste sůl. Do El Golea, tam tě chtějí pohřbít. To nedopustím, Charlesi. Nejprve musíme nalézt vraha, ten musí vložit ruku na ránu. Poletíme do Beni Isguen, když ani tam žádný cizinec nevstoupí, vstoupíme tam my. Jestli se tam skrývá vrah, najdem ho tam. Do Ghardia, odtud do Ouargla, do Benni Abbès, do Djanetu, do Ghadamès, do Timoudi, do Teghitu, do Timia, do Theriru, do Ghatu, křížem krážem Saharou. Já to nevzdám!

V PŘÍSNĚ ANTICKÉM DUCHU

V písečné poušti stojí Laperrine vedle svého letadla. Na trupu a na křídlech je řemeny připevněna mrtvola Foucaulda.

Stranou stojí modře zahalený muž.

Laperrine *se obrací na Zahaleného: Poznáváš ho?*

Mlčení.

Laperrine: Odhal obličej!

Mlčení.

Laperrine: Poznáváš toho muže na kříži?

Mlčení.

Laperrine: Ty víš, jak se jmenuje! Řekni jeho jméno!

Mlčení.

Laperrine: Vidíš tu mrtvolu? Je zetlelá? Pojd' blíž, pojd' blíž! Tři roky tam visí na podvozku. Ale nezetlela.

Zahalený se mlčky přiblíží o kousek blíže k letadlu.

Laperrine: Přiznej se, že ho znáš! Všichni jste ho znali!

Mlčení.

Laperrine: Copak tě neučil mluvit?

Mlčení.

Laperrine: Mlčíš, ale přesto mluvíš!

Strhne mu šátek z obličeje. Je to Ouksem.

Já hledám vraha! Potrestám ho! Ty se šklebíš! I já se směji. Trochu jsem se z toho mezitím pomátl! Hledám už tak dlouho. Já ho najdu. Vrah musí vložit ruku do rány. Pak uvidím, jak krev opět zkapalní a vytryskne rudá ze žil.

Ouksem *mlčí.*

Laperrine: Charlesi, příteli můj, bratře! Ten špinavec mi nechce věřit!

Ouksemovi: Poznáváš jeho hlas?

Foucauldův hlas ze šumící, praskající, téměř nesrozumitelné desky. Foucauld zpívá frivolní šansón.

Charlesi, chci tančit při tvé veselé písni!

Laperrine tančí sem a tam, prach se zdvíhá.

Ouksem přistoupí k mrtvole, vloží ruku na ránu, vystříkne proud krve. Ouksem se směje. Poryvy písku vanou na scénu. Zасыpávají letadlo, mrtvolu, Ouksema i tančícího Laperriniho. Všechno pohřbí písek.

Konec

,